

Mr.

magazine voor juristen

recensent
oud-president
van de Hoge Raad
Geert Corstens
55

nachtkastje
drie favorieten
van Vivien Rorsch
(LaRorsch)
57

WWW.MR-ONLINE.NL • JAARGANG 17 • NUMMER 3 • JUNI 2021

**JURIDISCH
RISICOMANAGEMENT**
nog niet volwassen

DUBBELADVOCATEN
werken in twee juridicties

LEGAL INNOVATION
van hippe features
naar relevante tools

Rolef de Weijs (Universiteit van Amsterdam/Houthoff)

'Bekijk recht meer met financieringsbril'

Wij maken legal

vernieuwend

Van Benthem & Keulen, advocaten en notariaat, is het kantoor dat innoveert in de traditionele sector van juridische dienstverlening. Dat opvalt omdat wij transparant, pragmatisch en oplossingsgericht zijn. Wij zijn die meedenkende partner die eerst goed luistert, dan doorvraagt en pas daarna adviseert. Waarom? Omdat wij geloven dat legal meer is dan juridische expertise alleen.

Juridische dienstverlening verandert in een hoog tempo. Wij geven richting.

Wij maken legal **vernieuwend** door innovatieve diensten aan te bieden die passen bij de behoeften van de cliënt. Daarom hebben we succesvolle diensten geïntroduceerd zoals vanDienst, de VBK Transitie App, de Litigation Valuator en onze podcast Licht op Legal. Zo zijn wij van waarde voor onze cliënten.

Wij maken legal.

www.vbk.nl

DE NIEUWE
STANDAARD
IN LEGAL

Mr. kijkt vooruit

**MICHEL
VAN KLEEF**

managing editor
(vankleef@mr-magazine.nl)

Nu Nederland steeds meer opengaat na de coronacrisis, is het ook voor ons als tijdschrift en internetplatform een goed moment om vooruit te kijken. Deels doen we dat als het gaat over ons eigen voortbestaan en deels doen we dat inhoudelijk. Over beide zaken kan ik u wat vertellen.

Commercieel: In het vorige nummer van Mr. heb ik verslag gedaan van de financiële problemen waarin we verzeild waren geraakt en over hoe een flink aantal advocatenkantoren is positieve zin reageerde op dat bericht. Het resultaat is bijvoorbeeld te zien in een flinke toename van het aantal profielpagina's van met name advocatenkantoren op onze website. Profielpagina's geven aan geïnteresseerden (werkzoekenden, mogelijke opdrachtgevers) een indruk van een kantoor. Het bijzondere van deze profielpagina's is dat alle redactionele artikelen over het betreffende kantoor ook op de profielpagina van dat kantoor te zien zijn. Bijvoorbeeld artikelen over mensen die er werken, zaken die worden gedaan enzovoort. Dat levert een heel compleet beeld van dat kantoor op.

Inhoudelijk: in het najaar staan verschillende interessante thema's op het programma. Direct na de zomer verschijnt de special 'Het Nieuwe Normaal', over werken na corona. Zo hebben we met z'n allen inmiddels noodgedwongen een aantal handigere manieren van werken ontdekt. Werken op afstand scheelt bijvoorbeeld veel reistijd en maakt dat minder kantoorruimte nodig is. Wat betekent dit voor bedrijfs- en software-security? Hoe garanderen werkgevers een goede thuiswerkplek? Welke telematica-oplossingen kunnen daarbij helpen? Al die vragen komen aan de orde.

Eind oktober verschijnt een wel heel speciaal nummer, in nauwe samenwerking met het Nederlands Genootschap van Bedrijfsjuristen (NGB) dat negentig jaar bestaat. Voor deze gelegenheid wordt Mr. in een extra grote oplage verspreid. Zo zal dit nummer niet alleen aan alle 1800 NGB-leden worden verzonden, ook alle juridische afdelingen van de top 500 Nederlandse bedrijven ontvangen het. In dit nummer onder meer aandacht voor de ontwikkeling van de bedrijfsjuridische functie, de relatie tussen inhouse counsel en hun advocatenkantoren en een rondetafelgesprek met grote advocatenkantoren en legal counsel.

Rest mij voor nu niets anders dan u een goede zomer te wensen.

colofon

Mr. is hét onafhankelijk magazine voor juristen. Het bericht, belicht en become-mentarieert actuele zaken in de juridische wereld.

De oplage van Mr. is 20.000; het blad verschijnt zes keer per jaar. Mr. heeft een website, www.mr-online.nl, en kent ook een wekelijkse nieuwsbrief.

Informatie over abonnementen: zie verderop onder Adreswijzigingen

Redactieadres

Donkere Spaarne 14 rd, 2011 JG Haarlem
mail: redactie@mr-magazine.nl

Redactie

Michiel van Kleef (managing editor)
mr. Alieke Bruins (nieuwsredacteur)
mr. drs. Michel Knapen (nieuwsredacteur)
mr. Peter Louwerse (nieuwsredacteur)

mr. Karen Rijlaarsdam (eindredacteur)
drs. Christa Rompas (bureau-redacteur)

Vaste medewerkers

mr. Jurjen Boorsma (Arrest van de maand), drs. Michiel Rohlof (Dealmakers), mr. Wouter Rohlof, mr. Henriette van Wermeskerken

Fotografie

Chantal Ariëns, Chris van Houts,
Geert Snoeijer

Website

www.mr-online.nl

Webmeester

Joris Withagen
mail: webmeester@mr-magazine.nl

Uitgeverij

Uitgeverij Mr. BV

Paul Krugerkade 45A, 2021 BN Haarlem
Charley Beerman (publisher)
mail: beerman@mr-magazine.nl

Ontwerp & vormgeving

colorscan bv, www.colorscan.nl

Drukwerkinkoop en productiebegeleiding

RVV/Grafisch, Almere

Media-advies

Bas van Wooning, 023 - 711 3200
mail: vanwooning@mr-magazine.nl

Abonnementen

Abonnementen zijn gratis voor juristen die als zodanig werkzaam zijn en voor wo-rechtenstudenten. Voor anderen: jaarabonnement € 124,50.
Meer informatie:
www.mr-online.nl/abonneren/

Adreswijzigingen

alleen per e-mail en onder vermelding van abonneenummer (zie adresdrager) via abonnementen@mr-magazine.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd.

ISSN 1388-3372

Copyright Uitgeverij Mr. BV 2021

Voor alle momenten die vragen om de notaris.

Tekenen voor je droomhuis, in het huwelijksbootje stappen, je testament opstellen, het boerenbedrijf van je vader overnemen of een fusie aangaan met je bedrijf. Stuk voor stuk wezenlijke momenten in een mensenleven. Momenten die steeds om iets anders vragen. De ene keer om betrokkenheid of vasthoudendheid, de andere keer om onafhankelijk advies of een rechte rug. Waar het moment ook om vraagt, de notaris weet wat er nodig is.

Ontdek alle verhalen op knb.nl/hetmoment

Inhoud

JUNI
2021

Interview

Rolef de Weijs 20

Hoogleraar en advocaat Rolef de Weijs (Universiteit van Amsterdam/Houthoff) over haaien, het insolventiebordeel en (Japanse) filosofie die zijn kijk op boedelverdelingen heeft ingekleurd.

Familierecht 28

Het interview met rechter Nathalie van Waterschoot in de vorige *Mr.*, over haar ervaringen met jeugdbescherming en familierechtsspraak, heeft veel losgemaakt. Enkele reacties.

Legal innovation 34

Innovatieve producten moeten het werk als jurist makkelijker en leuker maken, daarover is iedereen het wel eens. Maar technologie kan óók worden gebruikt om dichter bij cliënten te komen.

Advocaat in twee jurisdicties 50

Waar lopen buitenlandse advocaten tegenaan die in Nederland werken? Of een Nederlandse advocaat die ook is ingeschreven bij een buitenlandse balie?

20

“Investeerd
ers blijven ook wel komen als je de rode loper iets minder ver uitrolt”

ROLEF DE WEIJS

30

Juridisch risicomanagement

Juristen werken vooral casuïstisch, reactief en kwalitatief. Nu ze tegenwoordig ook aan juridisch risicomanagement moeten doen, zijn andere vaardigheden nodig. Daarover beschikken ze maar mondjesmaat.

50

Nieuws

6 KORTE BERICHTEN, over onder meer de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen, genderneutrale taal in de Rechtspraak, lawyerbot DPA Lynn en de JuriQuiz

10 MEESTERS VAN DE WEEK

13 BETER WERK, met onder meer personalia en de overstappers van de week

17 ARBEIDSTHERMOMETER

Remco Feuth (Voxius)

Column

27 ARREST VAN DE MAAND

Meisje, waarom?

Rubrieken

16 SNELRECHT Actuele onderwerpen op maar liefst twaalf rechtsgebieden

41 DEALMAKERS

Deals van de afgelopen maand
45 MURAAL Het onderkomen van De Kempnaer Advocaten

Subsidiair

55 LEZEN Geert Corstens recenseert *Justitia* van Friedrich Dürrenmatt

57 NACHTKASTJE Wat leest Vivien Rorsch (LaRorsch)?

WET BESTUUR EN TOEZICHT LEVERT FORS EXTRA WERK OP

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr), die 1 juli in werking treedt, gaat advocaten en notarissen aardig wat werk opleveren: advies aan cliënten, het aanpassen van de statuten en naar verwachting meer geschillen over ontslagen bestuurders en bestuurdersaansprakelijkheid.

De wet moet zorgen voor een betere kwaliteit van het bestuur (en het toezicht daarop) van verenigingen en stichtingen. "Een stichting heeft een kas, een bestuur en een statutair doel", zegt advocaat Aram van Bunge van Ten Holter Noordam Advocaten. "Geen aandeelhouders en geen toezicht. Daar wordt wel eens misbruik van gemaakt. De Wbtr moet dit gaan beperken." Ook wordt het meervoudig stemrecht beperkt en moeten stichtingen en verenigingen een belet- en ontstentenisregeling opnemen in hun statuten.

DOORPAKKEN

Beter bestuur kan, zegt advocaat Maurice Verhoeven (Ploum), via de bepalingen rond het tegenstrijdig belang. "De nv en bv kennen zo'n regeling, nu is dat uniform geregeld - harmonisatie is dan ook een doel van de wet. Ook een bestuurder of commissaris van een vereniging en stichting die een tegenstrijdig belang heeft, moet zich onttrekken aan beraadslaging en besluitvorming als zijn belang in het geding is. Dat is winst. Maar in de wet staat niet dat de bestuurder of commissaris met een tegenstrijdig belang dat ook moet melden, en aan wie. Het zou kunnen zijn dat beïnvloeding al heeft plaatsgevonden in de voorbereidingsfase. Hier had de wetgever kunnen doorpakken."

Een verbetering is de bepaling over het tegenstrijdig belang in de Wbtr wel, zegt kandidaat-notaris Lisanne Vissers (BarentsKrans). Haar kantoor krijgt al veel verzoeken van stichtingen en verenigingen over hun statuten. "Waar de wetgever bij de totstandkoming van de Wbtr benadrukt dat een statutenwijziging met de inwerkingtreding van de Wbtr niet noodzakelijk is, is het wel raadzaam dat verenigingen en stichtingen na (laten) gaan welke invloed de Wbtr heeft op hun huidige statuten. De nieuwe wettelijke regeling ten aanzien van tegenstrijdig belang is met de inwerkingtreding van de wet van toepassing op verenigingen en stichtingen, ook wanneer de

statuten niet zijn gewijzigd. Daarnaast bevat de Wbtr regelingen van regelend recht. Verenigingen en stichtingen hebben dus de mogelijkheid om middels een statutenwijziging onderdelen van de Wbtr in te passen in hun huidige statuten en huidige praktijk."

AANSPRAKELIJKHEID

Ook op een andere manier gaan stichtings- en verenigingsbestuurders merken dat er een nieuwe wet komt: hun aansprakelijkheid wordt een stuk zwaarder. Volgens advocaat (en ex-curator) Jeroen Tulfer (Boels Zanders Advocaten) was het voor een curator moeilijk om in faillissement een stichtingsbestuurder aan te pakken. "Regels voor bestuurdersaansprakelijkheid golden niet voor kleinere stichtingen, wel voor de grotere die jaarrekeningen moeten publiceren. Zo'n curator staat dan met 1-0 achter. Hij moet z'n claim baseren op onrechtmatige daad of taakverwaarlozing. Met deze wet wordt die bestuurder ook

aansprakelijk voor het boedeltkort, en dat geldt dan óók voor de kleinere stichting." Voor Van Bunge biedt de nieuwe wet vooral mogelijkheden. Zo kunnen bestuurders en commissarissen eerder worden ontslagen, bij vermoeden van wanbeheer. "Wie doet dat nu, als er geen raad van toezicht is? Belanghebbenden en het Openbaar Ministerie. In het verleden is dat wel eens bij een motorclub gebeurd." Ook hij heeft al verzoeken binnen om advies van stichtingen die hun statuten willen laten controleren. "Goededoelenstichtingen, musea: die hebben het doorgaans goed geregeld en worden netjes bestuurd. Maar stichtingen van boeven, die komen bij ons niet voor advies."

Het notariaat heeft de aangepaste modellen al klaar liggen, zegt Vissers. "Een goede voorbereiding is van groot belang. Zorg dat je op de hoogte bent van aanstaande wetwijzigingen en informeer cliënten proactief. Veel tijd om te wennen aan de Wbtr is er immers niet." (MK)

Aram van Bunge (Ten Holter Noordam)

Lisanne Vissers (BarentsKrans)

Maurice Verhoeven (Ploum)

Jeroen Tulfer (Boels Zanders)

'GAMECHANGER VOOR TECHPLATFORMS'

Sinds 7 juni gelden nieuwe auteursrechtregels. Wat zijn volgens deskundigen de opvallendste veranderingen en wat verwachten zij van de nieuwe regelgeving?

Herziening van het auteursrecht was onontkoombaar, nu de huidige regels zo'n twee decennia oud zijn en sindsdien op het gebied van de exploitatie van digitaal materiaal veel is veranderd. Dat zeggen Dirk Visser (Universiteit Leiden/Visser Schaap & Kreijger), Herwin Roerdink (Vondst Advocaten) en Arnout Groen (Hofhuis Alkema Groen Advocaten).

Artikel 17 van de Europese DSM-richtlijn (artikel 29c Auteurswet) is volgens hen de opvallendste verandering. Dit bepaalt dat 'aanbieders van onlinediensten voor het delen van content' vooraf toestemming moeten hebben van de makers, bijvoorbeeld via een licentie, om de werken te publiceren. Anders plegen ze auteursrechtbreuk. De gedachte hierachter is dat techplatforms als YouTube enorme advertentie-inkomsten genereren met door hun gebruikers geplaatste auteursrechtelijk beschermde werken, terwijl de rechthebbenden hier weinig van profiteren. De nieuwe regelgeving wil deze *value gap* dichten door de platforms te dwingen een deel van hun inkomsten te delen met de rechthebbenden of de content op hun platforms te filteren op auteursrechtelijk beschermde werken.

Visser verwacht dat de gevolgen het grootst zullen zijn voor de grote techplatforms, "mits de rechthebbenden in staat zijn een vuist te maken en serieuze licentievergoedingen weten af te dwingen". De nieuwe regels kunnen volgens hem een *gamechanger* zijn, omdat de grote platforms waar het geld verdiend wordt nu zelf moeten gaan betalen.

De grote vraag is volgens Visser voor welke manier van *monetizing* techgiganten zullen kiezen en hoe transparant zij daarover zullen zijn.

LAPPENDEKEN

Roerdink verwacht dat de spanning tussen vrijheid van informatie, de rechtspositie van auteursrechthebbenden, de levensvatbaarheid van kleine en middelgrote bedrijven en de marktmacht van techplatforms zal toenemen. Er zullen uitvoerige juridische discussies volgen tot aan het Europese Hof van Justitie over de uitleg van de richtlijn, denkt hij.

Ook Groen verwacht nog steeds discussies over allerlei onderwerpen. Hoewel de DSM-richtlijn een eenduidige Europese markt beoogt, is de nieuwe wetgeving volgens hem nog altijd een lappendeken. (AB)

TEAM ZOETAS WINT JURIQUEIZ

Team ZoetAs van Hoens & Souren Advocaten in Zoetermeer won 11 juni de eerste editie van de JuriQuiz. Op de tweede en derde plaats eindigden respectievelijk Lady Lawyers (Borsch Advocatuur) en team Insolventierecht (Van Benthem & Keulen).

De JuriQuiz, pubquiz voor juristen, is een initiatief van Lexxyn, CPO en Mr. Het inschrijfgeld is bestemd voor Lawyers for Lawyers. De presentatie was in handen van advocaat Christiaan Alberdingk Thijm (Bureau Brandeis). Hij kweet zich voortreffelijk van zijn taak en sloeg zich vlot en met humor en eruditie door de vragen heen.

De JuriQuiz bestond uit vier rondes van in totaal 43 vragen. De vragen waren bedacht door de initiatiefnemers en vielen uiteen in vragen over de juridische actualiteit, juridisch-inhoudelijke vragen en vragen over technologische onderwerpen.

Er deden ruim vijftig juristen mee aan de quiz, verdeeld over tien teams. De deelnemers deden weinig voor elkaar onder qua kennis. Het winnende team wist 34 vragen goed te beantwoorden. De nummers twee en drie hadden allebei 28 vragen goed; daar kwam de aan het begin van de quiz gestelde 'tie-breakvraag' goed van pas.

De bokaal gaat dit jaar naar Hoens & Souren in Zoetermeer.

Quizmaster Christiaan Alberdingk Thijm aan het werk.

De winnaar, Team ZoetAs: v.l.n.r. student-stagiairs Matthias Stuij en Eshley Dixel en advocaten Pierre van Voorst, Nickey van Collem, Lilian van der Harst en Maarten Brouwers

RANGE ROVER EVOQUE PLUG-IN HYBRID

LEAD THE CHARGE

ABOVE & BEYOND

FINANCIAL LEASE VANAF € 469 P.M.*

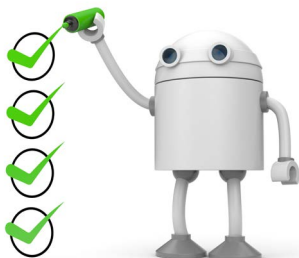
Eerst opladen en dan elektrisch rijden zonder emissies in de EV-modus; dát biedt de nieuwste Range Rover Evoque P300e Plug-in Hybrid. Met een elektrische actieradius tot 55 km is hij ook nog eens een van de beste in zijn klasse. Bovendien laat hij ook met zijn duurzame luxe alle concurrenten ver achter zich. Beschikbaar vanaf € 56.175.

landrover.nl

Gecombineerd verbruik: 2,0 l/100 km, resp. 50 km/l, CO₂-uitstoot resp. 44 g/km. Consumentenprijs incl. BTW, BPM, registratiekosten, recyclingbijdrage en kosten rijklaar maken. *Het zakelijke financieringsaanbod betreft een Financial Lease via Land Rover Financial Services, handelsnaam van FCA Capital Nederland B.V. Financieringsvoorbeeld op basis van 60 maanden, aanbetaling en slottermijn. Informeer naar de actieperiode, voorwaarden en een passende offerte. Wijzigingen en fouten voorbehouden.

NIEUW: LAWYERBOT DPA LYNN

De AI-lawyerbot, geïntroduceerd op de derde verjaardag van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), is ontwikkeld om verwerkersovereenkomsten te beoordelen.

DPA Lynn is snel: verwerkersovereenkomsten van twee tot zes pagina's kan ze in één minuut en twintig seconden beoordelen, vertelt Arnoud Engelfriet, mededirecteur van adviesbureau ICTRecht en een van de ontwerpers van de lawyerbot. "Zo snel lukt het mensen niet. Lynn is een tool die het leven van bijvoorbeeld bedrijfsjuristen en FG's (functionaris gegevensbe-

scherming, red.) makkelijker maakt door zo'n overeenkomst op een aantal essentiële zaken te controleren."

Sinds de inwerkingtreding van de AVG in mei 2018 moeten bedrijven en organisaties die persoonsgegevens laten verwerken een verwerkersovereenkomst opstellen. DPA Lynn checkt of zo'n overeenkomst aan de vereisten voldoet en geeft desgevraagd suggesties voor aanpassingen. Ook signaleert ze op welke plekken de jurist zelf nog een extra controle moet uitvoeren. Ze geeft groen licht als het document overeenkomt met de wet en regelgeving en de criteria die het bedrijf hanteert.

Engelfriet is blij dat DPA Lynn nu daadwerkelijk aan de slag gaat. "Uitdaging is om te laten zien dat Lynn juristen niet overbodig maakt, maar dat ze helpt. Mensen moeten dit soort legaltechtoepassingen niet als bedreiging zien, maar juist als teamgenoot die werk uit handen neemt." (KR)

KAMER LANGLOPENDE LETSELSCHADEZAKEN

De Letselschade Raad stelt een speciale kamer in voor langlopende letselschadezaken. Deze moet een laagdrempelige en snelle geschiloplossing bieden.

Tot het instellen van de Kamer Langlopende Letselschadezaken is besloten naar aanleiding van onderzoek van de Universiteit Utrecht. Een dossier wordt als langlopend beschouwd als het niet binnen twee jaar is afgerond. Jaarlijks blijkt het in drie procent van de ongeveer 60.000 letselschadezaken moeilijk om binnen afzienbare termijn tot een oplossing te komen.

Deze letselschadezaken leiden vooral bij slachtoffers tot veel ergernis, volgens het onderzoek. Maar ook verzekeraars hebben een duidelijk belang bij het definitief beëindigen ervan, en daarmee ook bij een onafhankelijke kamer voor zulke langdurige zaken. In de Kamer LLZ denkt de Raad "een voortvarend antwoord te hebben gevonden op de roep vanuit politiek, media en maatschappij om langlopende letselschadezaken versneld op te lossen."

De Kamer LLZ werkt onafhankelijk. Voor geschilbeslechting door de Kamer kunnen de aansprakelijke verzekeraar en letselschadeadvocaat of belangenbehartiger zich alleen na wederzijdse instemming melden. De uitspraak is bindend voor beide partijen.

KAMERVragen GENDERNEUTRALE TAAL IN DE RECHTSPRAAK

Vier Tweede Kamerleden hebben vragen gesteld over de oproep van een aantal juristen voor meer genderneutrale overheidstaal, ook in de Rechtspraak.

'Raadsheer', 'raadsman', 'goed huisvader': het is hoog tijd dat zulke termen in de Nederlandse overheidstaal vervangen worden door moderne, meer inclusieve formuleringen, vinden de juristen, onder wie staatsraad André Verburg, advocaat Rosa van Zijl en rechter-commissaris Sannah Hübel. Met de hashtag 'mannelijketaalnisietneutraal' en een ludieke campagne op sociale media roepen zij op te kijken waar overheidstaal inclusiever geformuleerd zou kunnen worden en om in plaats van 'raadsheer' een titel te gebruiken die ook passend is voor vrouwen in deze functie.

Naar aanleiding van deze campagne hebben de Kamerleden Sneller, Van der Laan (beiden D66), De Hoop (PvdA) en Westerveld (GroenLinks) Kamervragen gesteld. Ze willen weten in hoeverre de ministers Dekker (Rechtsbescherming) en Van Engelshoven (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) vinden dat de titel 'raadsheer' voor rechters bij gerechtshoven, de Hoge Raad en de twee bijzondere colleges nog gepast en correct is, nu die functie door beide geslachten wordt uitgeoefend. Ook vragen ze welke stappen zijn gezet sinds de Hoge Raad zich begin 2019 positief toonde over de oproep van advocatenkantoor Jeb-

bink Soeteman, om voortaan vrouw-inclusieve taal te gebruiken. Ze vragen ook of de ministers bereid zijn om via een wetswijziging de titel 'raadsheer' aan te passen.

BELANGRIJK THEMA

Raad voor de rechtspraak-voorzitter Henk Naves vindt het thema belangrijk en zal dit aankaarten bij de wetgever, zo zei hij in het FD. "Wellicht zijn er urgentere zaken, dus ik weet niet hoe snel het zal gaan, maar de term is verouderd. Maak daar iets genderneutraals van, zou ik zeggen." De titel 'raadsheer' in de praktijk al vervangen voordat de wet is aangepast, zoals sommige rechters doen, vindt hij geen goed idee. "Raadsheer is meer dan alleen een titel. Er zit wetgeving achter, het salaris is eraan gekoppeld."

Sam Schuite

Rosa van Zijl

Sieta Autar-Matawlie

foto: David Jagers ma

Dit is een selectie van de uitspraken die de meesters van de week deden op www.mr-online.nl.

Danny Sniijders

Nora Achahbar

Wim Maas

Bahija Aarrass

MEESTERS VAN DE WEEK

26 APRIL SAM SCHUITE

Sam Schuite (Radboud Universiteit) schreef een annotatie over een eerste uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de schadevergoeding bij de Groningse gaswinning.

Wat kunnen we van deze uitspraak leren – los van het feit dat de juridische procedures eindeloos lijken?

“Dat de Afdeling de afwikkeling van mijnbouwschades gedegen en nauwkeurig ter hand wil nemen. De Afdeling wil eer doen aan de premisse dat de bestuursrechtelijke procedure de juiste is om mijnbouwschade laagdrempelig, snel en met een oog voor ongelijkheidscompensatie af te doen.”

3 MEI ROSA VAN ZIJL

Rosa van Zijl (Jebbink Soeteman Advocaten) begon met een groep juristen een actie om taal in de rechtspraktijk inclusiever te maken

Volgens u is het de hoogste tijd voor genderneutrale en meer vrouw-inclusieve overheids-taal. Waarom?

“Vrouw-inclusieve taal is cruciaal voor gelijke behandeling en kansen van man-

nen en vrouwen. Er is veel bereikt in de vrouwenemancipatie, maar de kansen op de arbeidsmarkt zijn nog niet gelijk. Onderzoek wijst uit dat jonge vrouwen bepaalde functies minder ambiëren, mede doordat de benaming van die functies wordt aangeduid met een mannelijk woord. Als vrouwen in taalgebruik ondergeschikt blijven aan mannen, dan blijven ze dat in de realiteit ook.”

10 MEI SIETA AUTAR-MATAWLIE

Sieta Autar-Matawlie (GMW Advocaten) reed met haar echtgenoot, notaris Aniel Autar, langs een aantal plaatsen waar zich belangrijke arresten hebben afgespeeld.

Hoeveel ‘arresten’ heeft u bezocht en hoe maakte u de selectie?

“We hebben acht arresten bezocht. Een selectie hebben we niet vooraf gemaakt; onderweg voor een weekend Maastricht kwamen de arresten als vanzelf naar boven. In de ‘arresten-steden’ maakten we een stop en deden een drankje.”

Welke plaats vond u het meest indrukwekkend en waarom?

“Iedere arresten-plaats heeft indruk op mij gemaakt. Maar als ik er een moet noemen,

dan noem ik de gemeente Bunde. Het is prachtig om te zien hoe een schijnbaar eenvoudig geschil tussen de gemeente Bunde en boer Erckens (wat diende onder ‘belastingschade’ te worden verstaan?) zoveel structuur in ons rechtsdenken heeft gebracht.”

17 MEI DANNY SNIJDERS

Danny Sniijders (Sniijders Advocaten) opent binnenkort een Italiaanse bar in de binnenstad van Den Bosch, Dolce Far Niente.

Dapper, in deze tijd een horecazaak starten! Kon u niet beter wachten tot ‘na corona’?

“Dat zou je wellicht denken, maar deze kans op deze unieke plek in het centrum van ‘s-Hertogenbosch kwam nu voorbij. Verder heb ik een ‘pandemie-clausule’ kunnen sluiten, zodat de kosten laag

blijven gedurende de verplichte sluiting van de horeca.”

Met welke beroemdheid zou u een espresso willen drinken in Dolce Far Niente?

“Met Sophia Loren, Alessandro del Piero, Gina Lollobrigida en Fred van der Hoorn.”

25 MEI NORA ACHAHBAR

Nora Achahbar was rechter in opleiding/rechter-plaatsvervanger bij de rechtbank Den Haag, maar besloot weer aan de slag te gaan als officier van justitie in Den Haag.

Wat miste u het meest aan uw werk als officier van justitie?

“Ik miste het teamwerk met de politie en andere ketenpartners en de dynamiek en onvoorspelbaarheid van het vak. In de rechtbank Den Haag heb ik een verrijkende tijd gehad waarin ik leuke collega's heb ontmoet en veel interessante zaken mocht doen, daarvoor ben ik erg dankbaar. Ik heb niet alleen veel geleerd op vakinhoudelijk gebied, maar zeker ook op persoonlijk gebied. Zo ben ik erachter gekomen dat ik toch echt het meest in mijn element ben als spin in het web in de opsporing en vervolging.”

1 JUNI WIM MAAS

IE-advocaat Wim Maas (Taylor Wessing) promoveerde aan de Vrije Universiteit op ‘Nederlands bewijsbeslag in rechtsvergelijkend perspectief’.

Kan Nederland op dit gebied veel leren van de landen met wie u ons systeem vergeleek?

“Zeker. (...) Het is jammer dat we er onze eigen polderversie

van hebben gemaakt, uit een misplaatste angst voor de gevolgen van een directe inzage in het in beslag genomen bewijs. Met de juiste waarborgen – zoals dat ook in de genoemde landen plaatsvindt – hoeft niemand bang te zijn dat de rechten van de beslagene in het gedrang komen. Wel moeten we definitief ervoor kiezen om het belang van de waarheidsvinding te laten prevaleren boven het belang van de beslagene om zijn kaarten voor de borst te mogen houden.”

7 JUNI BAHIJA AARRASS

Bahija Aarrass, universitair docent aan de Open Universiteit, promoveerde aan de Vrije Universiteit op ‘Migratie middels mensenrechten’.

U betoogt dat een recht op toelating en verblijf voor migranten voortvloeit uit meer mensenrechtennormen dan tot nu toe werd aangenomen. U voegt nieuwe normen toe, gebaseerd op de begrippen binding en bodem. Wat verstaat u daaronder?

“Met binding bedoel ik dat mensen op meerdere manieren, via netwerken, met elkaar en met één of meerdere staten verbonden zijn. Dat kan ook tot grensoverschrijdende implicaties leiden. Familiebanden zijn daar een evident voorbeeld van. Het begrip bodem zie ik als het idee dat grondrechten een ondergrens hebben, die niet mag worden overschreden. In dat verband wordt vaak ook gesproken van de kern van grondrechten. Dat leerstuk heb ik gebruikt om te onderzoeken in hoeverre de interpretatie van grondrechten in de asielcontext afwijkt van de gangbare uitleg van die grondrechten.” •

NIEUWE OPLEIDING OVER DATA SCIENCE EN GEGEVENS BESCHERMING

Dit najaar start een nieuwe opleiding bij het CPO: Data Science en Gegevensbescherming. In deze zesdaagse opleiding krijgen deelnemers een afwisselend programma van computerwetenschappen en juridische verdieping.

Slim en tegelijkertijd verantwoord gebruik van gegevens vergt kennis en begrip uit verschillende disciplines. Om privacyregels goed te kunnen toepassen, is kennis van computerwetenschappen onontbeerlijk. Andersom geldt dat wanneer je werkt met grote data-verzamelingen, IT-systemen en de beveiliging daarvan, kennis van de geldende privacyregels noodzakelijk is.

In de nieuwe opleiding Data Science en Gegevensbescherming komen al deze aspecten aan bod. De opleiding is ontwikkeld voor ICT- en privacyrechtadvocaten, bedrijfsjuristen, privacy officers, functionarissen gegevensbescherming en overheidsjuristen. Deelnemers krijgen een handzame inleiding in AI, *digital security en privacy design strategies*. Ook zijn zij na afloop bekend met het juridische kader rond de beveiliging van persoonsgegevens.

De eerste bijeenkomst van de opleiding vindt plaats op 14 oktober 2021. **Kijk voor meer informatie en inschrijven op [cpo.nl](https://www.cpo.nl).**

CPO-docenten Jaap-Henk Hoepman en Friederike van der Jagt

De Mr.-kennispartners zijn bedrijven die diensten, producten en informatie leveren die zijn gericht op de lezers van Mr. Ze hebben elk een eigen pagina op www.mr-online.nl waar onder meer nieuws, productinformatie en blogs van deze organisaties worden geplaatst.

HART VOOR DE ZAAK ZO WERKT DAT BIJ PLOUM

Vanaf dag één word ik aangemoedigd om het beste uit mijzelf te halen en voor een podiumplaats te gaan. In het belang van onze cliënten en de zaken die zij aan ons toevertrouwen. Die hoge lat klinkt spannend, maar het is in de praktijk vooral leuk. Want support van ervaren kantoorgenoten is altijd dichtbij. Wij doen het samen. Ik ben medewerker, ik voel mij partner. *Anamika Wilbrink - advocaat bij Ploum*

Ploum
Rotterdam Law Firm

(BEGINNEND) ADVOCaat-MEDEWERKER
ARBEIDSRECHT

ADVOCaat-MEDEWERKER FOOD

PARALEGAL VASTGOED

(BEGINNEND) ADVOCaat-MEDEWERKER
AANSPRAKELIJKHEIDS- EN VERZEKERINGSRECHT

BEKIJK ALLE VACATURES OP [WERKENBIJPLOUM.NL](https://werkenbijploum.nl)

PERSONALIA

FLORIS DE WIT (1) is 1 juni begonnen als senior associate bij DLA Piper in de intellectual property and technology-praktijk. Hij komt van Allen & Overy.

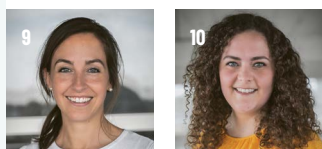
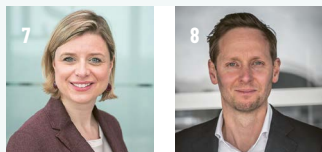
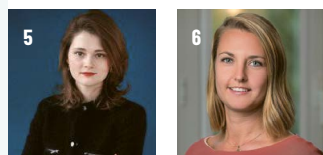
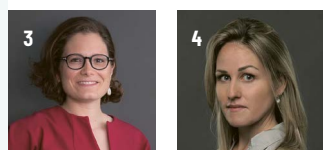
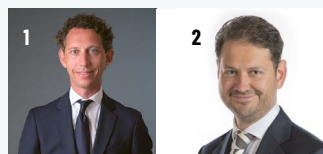
SYTZE PEETERS (2) is 1 juni begonnen bij DVAN Advocaten in Utrecht. Hij was group director of legal affairs bij Sircle Collection. Hij is gespecialiseerd in handelsrecht en contractenrecht.

Bouw- en aanbestedingsrecht
ANDREA CHAO (3) is sinds 1 juni partner bij Bird & Bird. Ze komt van Simmons & Simmons.

LISA PEEK (4) is 1 mei gestart bij Ventoux Advocaten in Utrecht. Ze komt van Stibbe en houdt zich bezig met IE, reclame, e-commerce, consumentenbescherming en privacy.

EUPHRA RUTTING (5) is 16 mei begonnen als advocaat bij KienhuisHoving advocaten en notarissen in Enschede. Ze is afkomstig van Boels Zanders Advocaten en is gespecialiseerd in herstructurering en insolventierecht.

Arbeidsrechtadvocaat **INGE ARTS (6)** is in april begonnen bij L&A advocaten in Amsterdam. Ze was hiervoor zo'n twee jaar HR-adviseur in Australië en werkte eerder bij Bronsgeest Deur Advocaten.

Ondernemingsrechtadvocaat **DANIELLE DU BOIS-BUNÉ (7)** is half mei begonnen als partner bij Hogan Lovells. Ze is afkomstig van Allen & Overy.

ROBIN VAN DRIEL (8), DANIELLE MARTENS (9), NELLEMARIE STAAL (10) en **KIM VEENMAN (11)** hebben Finway opgericht, een finance & regulatory kantoor in Amsterdam. Van Driel, Martens en Staal werkten hierboor bij Van Benthem & Keulen, Veenman is afkomstig van NautaDutilh.

MIENEKE ROETMAN (12) is 1 mei een eigen kantoor begonnen: Roetman Familierecht in Gouda. Ze komt van Berris Familierecht.

JOHAN RENES (13) is 17 mei begonnen als partner bij Simmons & Simmons. Daarvoor werkte hij als IP-consultant. Renes is Europees octrooigemachtigde en specialiseert zich in de gezondheidszorg en de biotech-sector.

STEPHANIE BEAUFORT (14) is sinds 1 maart advocaat bestuursrecht bij Labré advocaten in Amsterdam. Per 19 april is **JAAP VAN DER STEENHOVEN (15)** begonnen als advocaat ondernemingsrecht en insolventierecht op dit kantoor. Beaufort is afkomstig van Habitat advocaten en Van der Steenhoven van Simmons & Simmons.

MUKESH HOEBA (16) is per 1 mei begonnen als advocaat litigation bij Lexence. Hij werkte hiervoor bij Rutgers & Posch.

Arbeidsrechtadvocaat **JENNIFER HORSTEN (17)** is 1 maart gestart bij Köster Advocaten in Haarlem. Ze is afkomstig van Wintertaling advocaten & notarissen.

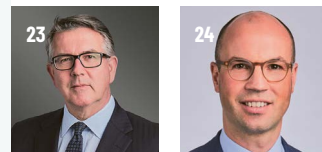
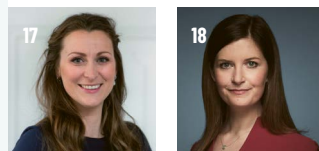
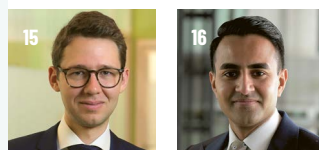
DIEUWERTJE DE LEEUW (18) is sinds half april senior advocaat bij Wijn & Stael Advocaten in Utrecht. Ze is afkomstig van DLA Piper en is gespecialiseerd in corporate en financial litigation.

REMCO VERMAIRE (19) is sinds 20 april managing partner van Wijn & Stael Advocaten. Hij volgt Koen Rutten op.

MARCO ZWAGERMAN (20) is per 1 mei overgestapt van Beer advocaten naar VictimFirst Advocaten in Hoofddorp. Hij is gespecialiseerd in letselschade -en aansprakelijkheidsrecht.

Ondernemingsrechtadvocaat **MIKE VAN DE GRAAF (21)** is 1 mei begonnen bij Dirkzwager in Arnhem. Hij komt van Norton Rose Fulbright.

GreenbergTraurig heeft in april drie nieuwe shareholders benoemd: kandidaat-notaris **ALEXANDER VAN HÖVELL (22)**, afkomstig van Allen &

Overy, notaris **RUUD VAN BORK (23)** en ondernemingsrechtadvocaat **JELMERT KALISVAART (24)**, beiden afkomstig van Loyens & Loeff.

EMANUEL VAN PRAAG, advocaat bij HVG Law, is per 1 april benoemd tot hoogleraar Financiële Technologie en Recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

BENOEMINGEN

De afgelopen periode vond een aantal benoemingen plaats:

- **BOB VAN KASTEREN**, partner bij Freshfields Bruckhaus Deringer
- **NIENKE VAN STEKELENBURGH**, partner bij Clifford Chance
- **ROBBERT JANSEN**, partner bij Simmons & Simmons
- **JOHAN ZWEMMER**, partner bij DLA Piper
- **MARLEEN WESSEL**, counsel bij Linklaters
- **BO RA HOEBEKE**, counsel bij Linklaters
- **TIM HEERSCHOP**, counsel bij Clifford Chance
- **LEEN KRANENBURG**, counsel bij Clifford Chance
- **NOLAN GROENLAND**, counsel bij Clifford Chance
- **MIKE NIEKOOP**, counsel bij Clifford Chance

Mr. overstappers

In de rubriek Overstap van de week op onze site komt elke week een jurist aan het woord die een nieuwe baan heeft. Hieronder enkele uitspraken van de overstappers. De volledige interviews zijn te vinden op www.mr-online.nl/Mrs. van de week/Overstapmr. van de week.

JOS KLAUS is van Barentskrans overgestapt naar IE-nicheskantoor Leeway Advocaten

in Amsterdam. Wat voor hem de advocatuur leuk maakt? "Afwisseling en scherpste. Elke dag is namelijk anders. Een merk van een cliënt sterker maken. De introductie van een nieuw product begeleiden. Getwist over eigendom van IE-rechten vlotrekken. Dat maakt het een prachtig vak, waarbij je ook nog zelf het verschil kunt maken door net wat scherper te zijn dan je tegenpartij. Goed kijken, goed denken en dan doorpakken."

CORINNE LEMKES is gestart bij De Clercq Advocaten Notariaat na acht jaar een eigen

mediationkantoor te hebben gehad. Ze richt zich op mediation en arbeidsrecht. Van 1994 tot 2001 werkte ze ook al bij De Clercq. Is er veel veranderd sinds die tijd? "Het 'postboek' is niet meer... En het kantoor heeft zijn blik verruimd: de ICT-, privacy- en transactiepraktijk zijn uitgebouwd en het kantoor is meer landelijk en internationaal georiënteerd dan destijds."

MARIJN ROOKE is overgestapt van Eversheds Sutherland naar de Haagse vestiging van nicheskantoor Louwers

IP|Technology Advocaten, waar hij zich bezighoudt met privacy-, IT- en gezondheidsrecht. Als hij in quarantaine zou moeten, zou hij Bryan Stevenson uitnodigen. "Als mensen-

rechtenactivist en advocaat strijdt hij tegen vooroordelen over mensen van kleur en armen in het Amerikaanse rechtssysteem. Zijn TED-talk *We have to talk about Injustice* (2012) is alweer wat ouder, maar nog onverminderd actueel en inspirerend. Het is een universeel verhaal (denk aan de Toeslagenaffaire) en het zou een universele strijd moeten zijn. Bovendien raakt het aan een ander interessant onderwerp: vooroordelen in algoritmes. Genoeg stof dus voor goede gesprekken."

LARA ELZAS is gestart in de mededingingspraktijk van bureau Brandeis. Hier-

voor was ze senior toezichthouder bij de Directie Mededinging van de Autoriteit Markt & Mededinging. De

overstap van de publiek naar de private sector was geen enorme cultuurschok, ze voelde zich snel thuis bij Brandeis, maar "het tijdschrijven zit nog niet helemaal in mijn systeem; ik vergeet regelmatig het klokje aan te zetten."

Cassatiespecialist **PHILIP FRUYTIER** is begonnen als partner bij Barentskrans. Hij

werkte hiervoor bij Houthoff. "De cassatieprocedure heeft het imago van een advocaat achter een bureau met een dik dossier, stapels boeken en een kroontjespen. Toegegeven, zo ziet het er van de buitenkant - afgezien van de kroontjespen - vaak ook uit. Maar het cassatievak fascineert mij al ruim twaalf jaar, omdat je op zoveel vlakken tegelijk schaakt."

Hoe beweegt u zich **als jurist** in het veranderende speelveld als gevolg van COVID-19? **Blijf leren en uzelf ontwikkelen**

IIR TRAININGEN OP UW VAKGEBIED | online & op locatie

* Collegereeks Bedrijfskunde voor Juristen | Inclusief 21 PO-punten

* Financieel Management voor Juristen | Inclusief 18 PO-punten

* Technologie foundation voor juristen | Inclusief 36 PO-punten

In samenwerking met

Kijk voor het volledige trainingsportfolio en actuele trainingsdata op: iir.nl/ICT-recht

MARKETINGBOEK VOOR ADVOCaat EN NOTARIS SKILLS & CAPABILITIES

Onlangs verscheen *De groeiformule voor zakelijke dienstverleners*. Aan dit marketingboek voor advocaten en notarissen werkten onder meer Van Benthem & Keulen, Holla Advocaten en BrandMR mee.

Het boek, geschreven door marketingspecialist Olav Groenendijk, is bedoeld voor juridische (en andere) dienstverleners die met hun marktwerking aan de slag willen. “Toenemende concurrentie en grote veranderingen op het gebied van regelgeving en technologie dwingen zakelijke dienstverleners om structureel met marketing aan de slag te gaan. Het boek biedt een brede en solide basis aan marketingkennis waarmee iedere advocaat, accountant, ingenieur of andere kennisprofessional uit de voeten kan”, licht de auteur toe.

Het boek, dat in samenwerking met Tilburg University tot stand kwam, is opgebouwd vanuit de ‘Groeiformule’. Deze formule verbindt de vijf belangrijkste elementen die zorgen voor groei: missie, klanten, merk, diensten en *customer journey*. “Mijn missie is om de grote groep zakelijke dienstverleners die wel willen groeien, maar niet weten hoe met dit boek goed op weg te helpen”, aldus Groenendijk.

De afgelopen periode werden weer tal van nuttige tips over werk en wat daarmee samenhangt gedeeld in de rubriek Skills & Capabilities op www.mr-online.nl.

Lara van Vliet (Archie Advisory) deed onderzoek onder jonge advocaten naar de werkcultuur bij advocatenkantoren. Daaruit blijkt dat ze het werk inhoudelijk interessant vinden, maar minder te spreken zijn over de balans tussen werk- en privéleven. Het *FD* schreef erover. Dat artikel deed aardig wat stof doen opwaaien, schrijft Van Vliet. “Heel veel jonge advocaten herkennen zich erin. Helaas waren sommige reacties op (en zelfs in) het artikel tekenend. Om nu nog als kantoor te beweren dat dit niet speelt moet je wel heel diep met je kop in het zand zitten. Dit is helaas wel precies waar het probleem zit. Kantoren zijn niet goed in het herkennen van signalen van een slechte werkcultuur.”

PR-probleem

Mediation geniet steeds meer bekendheid als effectieve manier om conflicten op te lossen. Maar de term mediation lijkt in de zakelijke context soms een PR-probleem te hebben, aldus Carst Joustra (Result Mediation) in zijn bijdrage ‘Dit is géén mediation.’

Rotvragen

Als je, zoals Marijn Rooymans van WeLegal Network, te maken hebt met professionals die alles al weten, kom je er in commercieel oogpunt volgens hem meestal niet met alleen maar aardig te zijn. “En je redt het ook niet met ‘gewoon goed zijn in wat je doet’, een anker waar veel juristen voor gaan liggen als het op marktwerking aankomt. Dat goed zijn in wat je doet is natuurlijk wel een basisvoorwaarde, maar laten we eerlijk zijn, anderen zijn ook goed.” Onder de titel ‘Stel je wel genoeg rotvragen?’ gaat Rooymans in op de vraag hoe je potentiële verwende cliënten zover krijgt dat ze jou wel die mooie droomopdrachten geven.

Leaders eat last

Een belangrijke les in leiderschap is dat je als leidinggevende vooral je team moet laten *shinen*, aldus coach en vaardigheidstrainer Rūna Honig. Ze constateert dat leidinggevende juristen vaak nog te veel met hun eigen positie en status bezig zijn en hun eigen personeel soms als concurrent zien. De beste leiders maken hun eigen belangen echter ondergeschikt aan het team: Leaders Eat Last. Onder meer een betere selectie op leiderschapspotentie en een coachende managementcultuur zijn volgens Honig tools die kunnen bijdragen aan het creëren van dienend leiderschap.

NGB activiteiten

Het NGB organiseert de komende tijd weer een aantal interessante activiteiten voor zijn leden:

- Er staan twee NGB Extra bijeenkomsten gepland. Op 29 juni organiseert Allen & Overy een bijeenkomst met als thema ‘Update Ondernemingsrecht’. Voorafgaand aan de bijeenkomst wordt de algemene ledenvergadering van het NGB gehouden.
- De tweede NGB Extra bijeenkomst vindt plaats op 23 september. Tijdens deze bijeenkomst praten advocaten van CMS u bij over algemeen contractenrecht.
- Het NGB viert zijn negentigjarig bestaan op feestelijke wijze met een lustrumcongres op 4 november. Het thema van dit congres is ‘Digital Counsel - Fast forward future proof’.
- Het initiatief ‘JURIST DOET WAT’ blikt terug op een bijzonder jaar. Vanuit het initiatief organiseren wij op 30 september online seminars, en op 10 februari 2022 vindt het ‘JURIST DOET WAT congres’ plaats.

Ga voor meer informatie over de bijeenkomsten naar: www.ngb.nl

SNELRECHT

Snel op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen in het recht? Ook daarvoor kunt u in Mr. terecht. In de rubriek Snelrecht belichten vooraanstaande juristen periodiek de ontwikkelingen op hun rechtsgebied. Hier samenvattingen van de bijdragen die de afgelopen tijd op de site verschenen. De uitgebreide versies én nieuwe bijdragen kunt u vinden op www.mr-online.nl/overzicht-snelrecht/

TUCHTRECHT

Met het criminaliseren van banken en bankbestuurders wordt de strijd tegen witwassen niet gewonnen. De harde aanpak van bankbestuurders verbloemt vooral het gebrek aan mogelijkheden van de overheid en toezichthouders om witwassen effectief aan te pakken. De Wwft-poortwachters zouden als partners moeten worden gezien, niet per definitie als verdachten. Met de Fintell Alliance, een publiek-privaat samenwerkingsverband, lijkt daarmee een voorzichtig begin te worden gemaakt, aldus **Suzanne Hendrickx** (Advius) en **Bas Martens** (Delissen Martens). Zij scheven ook een bijdrage over het jaarverslag tuchtrechtspraak advocatuur 2020. Daarin signaleerden de tuchtcolleges een toenemend aantal 'veelklagers'.

OMGEVINGSRECHT

Half april heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de

Raad van State naar aanleiding van het arrest Varkens in Nood van het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat artikel 6:13 Awb niet langer kan worden tegengeworpen aan belanghebbenden in veel omgevingsrechtelijke procedures. Hierdoor worden de toegangsmogelijkheden tot de bestuursrechter aanzienlijk verruimd. **Bas Tadema** (Rijksuniversiteit Groningen) schreef er een bijdrage over.

Op 21 april is een akkoord bereikt over de Europese

Klimaatwet. Met deze wet wordt de doelstelling vastgelegd van de Europese Green Deal, de routekaart om de economie van de Europese Unie duurzaam te maken. Het doel is dat in 2050 de Europese Unie klimaatneutraal is. **Valérie van 't Lam** (Stibbe/Universiteit Utrecht) vraagt zich af hoe Europa dat doel gaat bereiken.

PRIVACYRECHT

Dat er al geruime tijd meerdere boetes in de pijlpijn zaten bij de Autoriteit Persoonsgegevens werd in de eerste weken van mei bevestigd, aldus **Friederike van der Jagt-Vink** (Hunter Legal). Aan

Locatefamily.com, een website waarop je familie,

vrienden en bekenden die je uit het oog bent verloren kunt zoeken, werd een boete van 525.000 euro opgelegd omdat de organisatie achter dit platform geen Europese vertegenwoordiger heeft aangewezen. De PVV Overijssel kreeg een boete van 7.500 euro wegens het niet melden van een datalek en het onderhoudsbedrijf CP&A mocht 15.000 euro aftikken vanwege het onrechtmatig verwerken van gezondheidsgegevens van zieke werknemers in een slecht beveiligd Google Drive-bestand.

HUURRECHT

De Hoge Raad gaat zich buigen over de vraag of de vanwege de coronacrisis van overheidswege opgelegde horecasluiting een gebrek vormt en/of een onvoorziene omstandigheid en, zo ja, (hoe wordt beoordeeld) welke huurprijsgevolgen dit meebrengt. **Nathalie Amiel** (Houthoff)

en **Ivette Mol** (Law & Pepper) schrijven erover. Ook leverden ze een bijdrage over de Wet maximering huurprijzverhogingen geliberaliseerde huurovereenkomsten. Deze 1 mei in werking getreden wet voorziet in regulering van de maximale huurverhoging per jaar. De huurverhoging in de geliberaliseerde sector wordt de komende drie jaar gemaximeerd tot de inflatie plus 1 procent. In 2021 betekent dit een huurverhoging van maximaal 2,4 procent.

FISCAAL RECHT

In het consultatiedocument aanpassing fiscaal kwalifica-

tiebeleid rechtsvormen wordt voorgesteld de open commanditaire vennootschap (open CV) af te schaffen. Het afschaffen van de open CV pakt de oorzaak van ongewenste internationale belastingstructuren aan, maar raakt volgens **Koos Boer** (Universiteit Leiden/Lubbers, Boer & Douma) ten onrechte nationale privacystructuren waarmee geen belastingvoordeel wordt beoogd.

MEDEDINGINGSRECHT

De rechtbank Amsterdam heeft een belangrijk vonnis

gewezen in de kartel-schade-procedure tegen

het truckkartel. De rechtbank verwerpt het verweer dat het kartel niet tot schade voor klanten heeft geleid. De rechtbank zal nu per partij beoordelen of de drempel voor verwijzing naar de schadestaat-procedure wordt gehaald. **Martijn van de Hel** (Maverick Advocaten) bespreekt de uitspraak.

GEZONDHEIDSRECHT

In 2020 zijn er 1.028 klachten bij de Regionale Tucht-

colleges voor de Gezondheidszorg ingediend. Dat zijn er 487 (32 procent) minder dan in 2019. Deze forse daling houdt hoogstwaarschijnlijk verband met de Covid-19-pandemie, stelt **Oswald Nunes** (KBS Advocaten). Door de afgeschaalde reguliere zorg is het aantal medische (be)handelingen in Nederland sterk afgenomen.

MEDIARECHT

De Lux-leaks deden in 2014 veel stof opwaaien. Meer

dan 300 multinationals bleken overeenkomsten te hebben met Luxemburg met als doel zo min mogelijk belasting te betalen. Raphael Halet werkte bij PwC en onthulde deze vertrouwelijke documenten aan een journalist. Hij

kreeg een boete van 1.000 euro van de strafrechter. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft deze boete in stand gelaten. **Otto Volgenant** (Boekx Advocaten) schrijft over de zaak.

ARBEIDSRECHT

Na de coronacrisis zal naar verwachting twee keer zoveel wor-

den thuisgewerkt als ervoor. Werkgevers willen graag zicht behouden op wat de werknemer allemaal (niet) uitspookt. Monitoringssoftware kan daarbij helpen. Deze software registreert bijvoorbeeld aanwezigheid, tijd en toegang tot de (digitale) werkomgeving, maakt periodiek screenshots van het beeldscherm of filmt de werknemer realtime. **Pascal Kruit** (Boontje Advocaten) gaat in op de vraag onder welke voorwaarden monitoring van werknemers is toegestaan.

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Rob van Coolwijk en **Nickie Groen** (beiden SCG Advocaten) schrijven over een zaak waarin partijen twisten over de vraag of de vrouw recht heeft op de no-claimkorting vanwege de mede door haar opgebouwde en in stand gehouden schadevrije jaren. Het hof Den Bosch oordeelde: nu no-claimkorting een persoonlijke kor-

ting van de man is op de premie van de verzekeraar, is het geen vermogensrecht en kan het geen deel uitmaken van de huwelijksgemeenschap. Verdeling bij echtscheiding is daarom niet mogelijk.

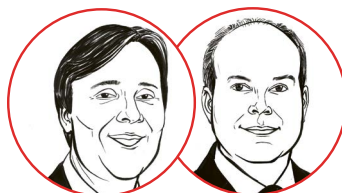
ONDERNEMINGSRECHT

De algemene ledenvergadering van een vereniging van

eigenaren neemt besluiten die ertoe strekken dat ten aanzien van enkele jaarrekeningen géén controle door een accountant plaatsvindt, resulterend in controleverklaringen. De rechtbank Midden-Nederland overweegt dat de besluiten in strijd zijn met de statuten en daarom nietig zijn (artikel 2:14 lid 1 BW). Advocaat **Camiel Hanegraaf** bespreekt deze zaak.

BESTUURSRECHT

De getrapte actio popularis is weer terug. Ook niet-belanghebbenden krijgen als gevolg van een uitspraak van de Afdeling rechtspraak van de Raad van State toegang tot de bestuursrechter bij ruimtelijke besluiten indien zij vooraf een zienswijze hebben ingediend. In de bijdrage 'Bommetje onder het bestuursrecht (2)' bespreken **Tom Barkhuysen** (Stibbe/Universiteit Leiden) en **Jan Reinier van Angeren** (Stibbe) deze uitspraak.

De drie meest gevraagde juridische specialismen:

Vertrouwen om te ondernemen

Remco Feuth: "Bij het ingaan van de coronamaatregelen had niemand

een draaiboek klaar liggen hoe hier precies mee om te gaan. Nu, ruim een jaar later kunnen we in ieder geval vaststellen dat professionals, zoals juristen, goed hun werk hebben kunnen blijven doen. Met hulp van technische oplossingen (Legal Ops, cloud-tools en videoapps) heeft men bewezen dat men zijn of haar cliënten of interne klant kan blijven bedienen, en dat remote werken deels blijvend zal zijn. Veel bedrijfsjuridische afdelingen hebben strategische verbeteringen kunnen doorvoeren in hun dienstverlening. Dat merken we in een toenemende vraag naar ervaren juristen (vast en interim). Ook is er meer vraag naar en mobiliteit van general counsel-posities. Van groot MKB tot multinational, van start-up tot scale-up, overal zien we aanzienlijk meer vraag. De laatste twee adviseren we steeds eerder over het al dan niet optuigen van een legal department. Conclusie: er is weer vertrouwen om te innoveren en te bouwen, kortom om te ondernemen."

Remco Feuth is consultant bij Voxius.

Ons vertaalteam staat ook voor ú klaar!

Juridisch vertalen, een vak apart.

Van arbitragerecht tot zeerecht: JMS Textservice heeft al sinds 1997 de vertaalspecialist in huis die uw juridische teksten met kennis van zaken vertaalt. Met ons uitgebreide team in-house vertalers en ons omvangrijke netwerk ervaren freelancers vervullen wij al uw juridische (spoed)vertaalopdrachten, in elke denkbare talencombinatie, en altijd binnen de gewenste deadline. Voor een vrijblijvende prijsopgave kunt u ons bellen of een e-mail sturen.

JMS Textservice
juridisch vertaalbureau

T 0299-351851
E info@jmstext.nl
W www.jmstext.nl

MULTIDISCIPLINAIRE AANPAK VAN TECH & DATA-VRAGEN

De technology & datagroup van Allen & Overy is een schot in de roos. Cliënten zijn enthousiast, net als de teamleden.

De hele wereld *vertecht*, aldus partner M&A Gijs Linse. “Tien jaar geleden was een IE- of een IT-hoofdstuk in een due diligencerapport niet standaard nodig, nu is het ondenkbaar zonder. Oók een bedrijf dat potten pinda-kaas maakt wordt tegenwoordig met allerlei technologische kwesties geconfronteerd. Dat wordt alleen maar meer de komende jaren.”

“Het toepassen van technologie leidt tot veel verschillende juridische vragen. Op het gebied van IT-recht, data protection & privacy en IE, maar ook over licensing, financial regulatory, mededingings- en contractenrecht. Expertises die we hier niet alleen onder één dak hebben, maar ook als één multidisciplinair team aanbieden”, vertelt Nicole Wolters Ruckert, counsel data & privacy. “Zo kun je beter inspelen op de behoefte van de cliënt.”

“Die wil het liefste concrete sturing als hij of zij met een vraag komt”, vult partner IE Frits Gerritzen aan. “In welke juridische hokjes zijn of haar probleem past en welke specialist daarbij moet helpen, is bij veel technologiegerelateerde projecten voor bedrijven lastig te bepalen. Neem een onderneming die een platform op basis van blockchain wil gaan opzetten. Om te beginnen heb je dan IT-specialisten nodig. Maar je moet ook kijken hoe het met data protection en privacy is geregeld. Hoe zitten de afspraken met partners in elkaar, zijn bedrijfsgeheimen beschermd, zijn er licenties nodig, zijn er regulatoire vereisten relevant, is de cybersecurity niet alleen technisch maar ook juridisch op orde, en ga zo maar door.”

Van links naar rechts: Gijs Linse, Frits Gerritzen en Nicole Wolters Ruckert (foto: Dominique van Dreven)

De holistische benadering slaat aan in de markt. “We krijgen veel positieve reacties”, zegt Nicole. “Dat we deze aanpak als kantoor ook internationaal kunnen aanbieden heeft natuurlijk meerwaarde en ook dat vinden cliënten aantrekkelijk.”

VERSTERKING

De groeiende vraag van cliënten maakt dat de technology & datagroup van Allen & Overy – bestaande uit zo’n twintig jonge, ambitieuze advocaten – op zoek is naar uitbreiding. Gijs: “Goede en enthousiaste mensen zijn altijd welkom, van stagiairs tot senior advocaten. Momenteel zoeken we vooral iemand die ervaring heeft met IT-contracting/ complexe technologische transac-

ties.” Affiniteit met technologie is zeer gewenst. “Je hoeft geen code te kunnen schrijven”, grinnikt Gijs, “maar je moet er wel lol in hebben om te willen begrijpen hoe dingen werken, en daar helemaal in te duiken.” Frits: “En niet bang zijn om sturing te geven in een nog onontgonnen veld. Veel van de relevante vakgebieden zijn constant in beweging. Razend interessant voor ons als juristen!”

Gijs en Nicole delen zijn enthousiasme. “Het is geweldig om een team als dit te bouwen en samen tot creatieve oplossingen te komen, over de grenzen van je eigen specialisme heen. Dat geeft heel veel energie.”

Meer informatie: www.allenoverly.com

“DEZE AANPAK MAAKT ALLEN & OVERY ZEER RELEVANT OP HET GEBIED VAN TECH EN DATA”

DE HAAIEN VAN HET INSOLVENTIERECHT

Te vaak gaan aandeelhouders er na een faillissement met het geld vandoor en blijven zwakke schuldeisers met lege handen achter. Zó was en is het insolventierecht niet bedoeld. Hoogleraar en advocaat/curator Rolef de Weijs denkt dat de Wet homologatie onderhands akkoord een grote vlucht gaat nemen. Hij verhaalt over haaien, het insolventiebordeel en (Japanse) filosofie die zijn kijk op boedelverdelingen heeft ingekleurd.

door Michel Knapen foto's Chantal Ariëns

Hij leerde het tijdens zijn jaar aan Harvard Law School: *bankruptcy is to lawyers what blood is to sharks*. Insolventierecht, dat is ook gewoon industrie. En verandert de industrie, dan moeten de professionals mee veranderen. Rolof de Weijs ziet het zo: 'vroeger' was insolventierecht gescheiden van het ondernemingsrecht, nu groeien ze naar elkaar toe.

Nog een quote uit Harvard: *bankruptcy is turning into a distressed M&A-practice*. Ooit werd je eigenaar van een bedrijf via een overnamedeal, tegenwoordig kun je ook via het insolventierecht de eigendom van een onderneming verwerven. "Insolventierecht was toen rigide goederenrecht, nu is de insolventierechtadvocaat bijna een transactieadvocaat. Die gaat steeds minder de linkerzijde van de balans opschonen (waar de activa staan) en steeds meer de rechterzijde herordenen (de passiva)." De *sharks* zijn al ver in hun herpositionering, maar nog niet ver genoeg – daarover later meer.

JAPANESE CONTRACTEN

Advocaat, curator en bovenal hoogleraar: Rolof de Weijs is faillissementen en herstructureren. Praktisch en theoretisch. Dat hij die richting is ingegaan komt tijdens zijn studie tot wasdom – daar komen enkele lijntjes samen. De Weijs wordt geboren in Veendam. Zijn voornaam is een anagram van de namen van zijn vader Rolf, zijn grootvader Roel en zijn overgrootvader Roelf. Vader is bedrijfsjurist en bestuurder bij een beursgenoteerde onderneming, moeder is tuinbouwkundig ingenieur. Net als zijn vader en zijn zus gaat De Weijs in Groningen studeren. Rechten, en in het tweede jaar ook economie, maar dat wordt dan toch al snel te veel. Toch doet hij er later filosofie (van de rechtswetenschap) bij – als gevolg van dóórvragen over juridische kwesties: "Dan kom je buiten het recht terecht. Wat zijn de normatieve grondslagen van het recht, waar komen die normen weer vandaan. Antwoorden vond ik in de sociale filosofie en de ethiek."

Tijdens zijn studententijd worden, van allerlei studies, jaarlijks twintig studenten uitgenodigd om Japans te leren – in die tijd heerste nog de gedachte dat de toekomst in Azië en met name Japan lag. Hij studeert vier maanden Japans in Lei-

den en volgt daarna een stage van zeven maanden in Japan. Dat alles is alweer zo'n twintig jaar geleden, maar hij vindt het zo leuk dat hij het altijd is blijven studeren. "Spreken is makkelijker dan lezen, het schrift is erg moeilijk. Tweeduizend karakters moet je beheersen voordat je het goed kunt lezen. Zakelijk Japans is nog moeilijker. Ik ga me niet wagen aan Japanse contracten." Thuis kijkt hij Japanse films, met zijn vrouw die die taal ook beheerst.

Na zijn afstuderen vertrekt De Weijs met een Houthoff-beurs naar Harvard. Mooie tijd, met één gemiste kans: hij vindt het nog steeds jammer dat hij daar niet het vak *bankruptcy law* heeft gevolgd. Dat werd gedoceerd door Elizabeth Warren, die zich vorig jaar kandideerde voor het Amerikaanse presidentschap. Na Harvard gaat hij aan de slag bij Houthoff. Maar na vier jaar wil hij ook weer academisch bezig zijn en vertrekt dan voor vier dagen per week naar de Universiteit van Amsterdam. Zijn patroon, Rutger Schimmelpenninck, ziet niets in die overstap. "Hij zei: 'Ga je achter een bureau zitten verstoffen?' En als hij belangstelling toonde, noemde hij mijn proefschrift altijd 'scriptie'. Bedoelde hij niet eens grappig."

SLUITSTUK VAN HET RECHT

Voor De Weijs is het insolventierecht het meest dynamische rechtsgebied. Het gaat er hard tegen hard, waarmee het ook ethisch beladen is. Hij zegt het zo: als er genoeg is, dan is de verdeling een logistiek vraagstuk voor bedrijfskundigen. Is er te weinig, dan heb je een ethisch dilemma voor juristen. Daarmee is het insolventierecht 'de lakmoesproef van het vermogensrecht'. Dat hij daar is terechtgekomen kon bijna niet anders: goederenrecht plus ondernemingsrecht (dat deed hij als fulltime advocaat bij Houthoff) plus economie (altijd belangstelling voor gehad) plus filosofie (tweede studie) is opgeteld: insolventierecht. Hij is nu één dag in de week insolventierechtadvocaat en curator bij Houthoff en

vier dagen hoogleraar nationaal en internationaal insolventierecht aan de UvA. Zo'n 150 studenten volgen daar jaarlijks het mastervak insolventierecht en corporate finance, ruim dertig studenten er in af.

Beide posities bieden hem de kans het insolventierecht kritisch te bezien. Het vakgebied, als 'sluitstuk van het recht', ziet hij al langer zich keren tégen de schuldeisers, en met name tegen de zwakkere handelspartijen. Professionele clubs – banken, aandeelhouders – zijn zich steeds meer gaan indekken voor het geval het misgaat met het bedrijf waarmee ze zaken doen of waar ze in zitten. De niet-professionele partijen – de toeleveranciers – trekken dan aan het kortste eind.

INSTRUMENTALISERING

Dan staat de filosoof in De Weijs op die Immanuel Kant aanhaalt: je mag andere mensen niet tot middel van je eigen activiteiten maken. "Ieder mens en daarmee iedere contractspartij is een doel in zichzelf. Partijen kunnen zich in vrijheid binnen het recht ontwikkelen door contracten met elkaar aan te gaan. Nu ontwikkelt het recht zich echter in een richting dat redding en behoud van schuldenaren te veel een doel *an sich* zijn geworden." De Weijs noemt dat de 'instrumentalisering' van het recht en het insolventierecht loopt in die ontwikkeling voorop. Bij een insolventie staat steeds minder de juridische aanspraak van een partij voorop, en steeds meer de economische waarde van die juridische aanspraak. Die laatste bepaalt de kracht van de juridische claim. We zijn steeds meer met een financieringsbril naar het recht gaan kijken, en met name het insolventierecht. De Wet homologatie onderhands akkoord (Whoa) is daarin de volgende stap.

In dat krachtenveld gaan professionele partijen steeds beter hun positie bewaken. Banken vooral, die kunnen het kredietrisico voorzien en bouwen zekerheden in. Maar zo komt het kredietrisico langzaam maar zeker bij andere partijen

"WE KIJKEN DE LAATSTE TIJD STEEDS MEER MET EEN FINANCIERINGSBRIL NAAR HET RECHT"

WIE IS ROLEF DE WEIJS?

Roelf de Weijs (1975) studeerde rechten en filosofie aan de Rijksuniversiteit Groningen en Japanse taal en cultuur in Leiden. Hij heeft ook een LL.M.-graad van Harvard Law School. In 2001 werd hij advocaat (en later curator) bij Houthoff, maar stapte na enkele jaren over naar de wetenschap (en bleef één dag per week verbonden aan dat kantoor). Na zijn promotie in 2010 (Universiteit van Amsterdam, op *Faillissementspauliana, Insolvenzanfechtung & transaction avoidance in insolvencies. Naar een geobjectiverde regeling van schuldeisersbenadeling*) werd hij ook visiting professor aan de Riga Graduate School of Law, Letland. Sinds 2015 is hij hoogleraar Nationaal en Internationaal Insolventierecht aan de UVA. De Weijs gaf mede vorm aan de master Law & Finance, een samenwerking met de economiefaculteit. Hij is tevens hoofdredacteur van de serie *European and International Insolvency Law Studies* en redacteur van de serie *Recht & Praktijk, Insolventierecht*.

Roelf de Weijs is getrouwd met Britta van Beers, hoogleraar Recht, Ethiek en Biotechnologie aan de Vrije Universiteit. Ze hebben twee dochters (11 en 8). Het gezin woont in Amsterdam. In zijn vrije tijd studeert De Weijs exotische talen. Naast Japans, dat hij nog steeds bijhoudt, heeft hij zich de afgelopen tien jaar verdiept in het Thais en het Lets.

“INVESTEERDERS KOMEN OOK WEL ALS JE DE RODE LOPER IETS MINDER VER UITROLT”

te liggen: de toeleverancier, de consument. “Iedereen moet steeds op zijn tellen passen”, zegt De Weijs. Tegenover die ontwikkeling plaatst hij een eigen geluid: meer bescherming voor de zwakke partijen en minder voor de sterkere partijen.

KREDIETRISICO

En dat is niet links, verdedigt hij zich, maar juist een heel zuivere vorm van kapitalisme. “De kern daarvan is dat iedereen doet waar hij goed in is. Banken verschaffen krediet en brengen het kredietrisico in kaart. Toeleveranciers maken producten en concurreren op prijs en kwaliteit. Maar nu moeten zij steeds meer hun kredietrisico bewaken en zelfs met elkaar concurreren op basis van hoeveel leverancierskrediet ze kunnen verschaffen. Dat staat natuurlijk haaks op het basale uitgangspunt van het kapitalisme dat ieder zich specialiseert en dat we zo de welvaart verhogen. Sterke partijen zijn de banken en professionele aandeelhouders – private equity clubs – en zwakke schuldeisers zijn de toeleveranciers en de fiscus. Hun positie wordt steeds minder benijdenswaardig. De fiscus stond ooit vooraan, maar we hebben in de faillissementen van V&D en kledingbedrijf McGregor gezien dat de aandeelhouders vóór de fiscus gingen, onder andere via aandeelhoudersleningen. Zo was het nooit bedoeld.”

Want het kredietrisico hoort te liggen bij de aandeelhouders en de banken. “Aandeelhouders hebben zeggenschap omdat ze het meeste risico lopen. Het geld dat aandeelhouders in een onderneming stoppen moet dan ook risicodragend zijn. Gaat het goed, dan pakken zij de winst. Gaat het mis, dan komen zij achter de andere schuldeisers. Maar dat hebben we in ons recht niet expliciet gemaakt. We gaan er vanuit dat de aandeelhouder de *upside* heeft, maar we hebben nog steeds niet geregeld hoe aandeelhouders verliezen moet dragen.” Andere landen – Duitsland, Oostenrijk, Spanje, Italië, de Verenigde Staten – doen dat wel. Daar kan een aandeelhouder niet

tevens eenvoudigweg de grootste schuldeiser zijn, hier staan we toe dat aandeelhouders geld lenen aan ‘hun’ bedrijven en daarbij zelf bank gaan spelen. Nederland zou die landen moeten volgen, vindt De Weijs, en dat kan met een eenvoudige aanpassing van de wet. “Neem het faillissement van V&D. Daar was zeventig miljoen te verdelen en dat is helemaal naar aandeelhouder Sun Capital gegaan. Niets naar de leveranciers, niets naar de fiscus, niets naar consumenten die online hadden aanbetaald – zelfs dát geld werd door Sun Capital gepocket.”

WRANG

Wat hierachter zit? Volgens De Weijs dat Nederland graag buitenlandse investeerders binnen haalt. We faciliteren aandeelhouders meer dan andere schuldeisers. Voor de Sun Capitals van deze wereld wordt de rode loper uitgerold. “Maar hoe graag wil je hen eigenlijk? Als het goed gaat pakken ze alles, als het slecht gaat staan ze ook vooraan. Waarom zouden we dergelijke praktijken faciliteren? Het is extra wrang dat ouders (faillissement van kinderdagverblijf Estro), leveranciers (McGregor) of consumenten (V&D) niet alleen hun geld kwijt zijn, maar dat dit naar de aandeelhouders is gegaan.” Volgens De Weijs blijven investeerders ook wel komen als je de rode loper ietsje minder ver uitrolt. Nu zijn banken zowel machtig als schuldeiser. Zij zijn echter niet de voor de hand liggende partij om tegen die praktijk en voor striktere wettelijke bepalingen te lobbyen. Want het alternatief – het model van die andere landen – is minder aantrekkelijk voor hen. “Als banken zelf grote vorderingen hebben, zoals toen op V&D en McGregor, vinden ze het niet comfortabel het faillissement aan te vragen. Dat is niet goed voor de beeldvorming. In plaats van hun zekerheden uit te winnen dragen ze liever hun vorderingen over aan een ander. De makkelijkste partij is dan de zittende aandeelhouder die dan natuurlijk de zekerheden van de bank erbij wil heb-

ben. Banken gedragen zich dus niet als mijn broeders hoeder, als de sterke schuldeiser die ook denkt aan de belangen van andere schuldeisers. Zo komen aandeelhouders nog meer vooraan te staan.” Dat het insolventierecht zich op deze manier tegen de schuldeisers is gaan keren, benoemde De Weijs al in zijn oratie in 2015.

GAMECHANGER

Maar wat wil je: een Faillissementswet uit 1893 kan niet meer optimaal functioneren in het rechtsverkeer van 2021. Een stevig bediscussieerde aanpassing kwam er in de vorm van de pre-pack, maar die wijze van liquideren ligt op z'n gat nu het Europese Hof van Justitie hier zand in de machine heeft gestrooid. Toch staat het recht niet stil; de paradigmawijziging (meer kijken naar passiva dan naar activa) heeft geleid tot de Wet homologatie onderhands akkoord (Whoa). De Weijs noemt deze wet een 'echte gamechanger'. "Je kunt insolventie op twee manieren adresseren. De oude reactie is

de activazijde van de balans opbreken, dus de eigendommen liquideren en dan verdelen. De Whoa herordent juist de kapitaalstructuur, via de passivazijde: de partijen die hebben geïnvesteerd in het bedrijf in moeilijkheden. Dat is een nieuwe manier van denken, wat vergt dat we veel meer als bedrijfseconoom naar het insolventierecht kijken.”

De Whoa gaat volgens hem een grote vlucht nemen. Vooralsnog is het aantal faillissementen historisch laag. Dat komt ook omdat de fiscus uitstel verleent. Als die vanaf september wel gaat invorderen komt er volgens De Weijs veel opgebouwd financieel leed op ons af, ook omdat met de coronasteun een deel van het probleem is vooruitgeschoven. "Er moet nog heel veel worden afgerekend en dat gebeurt onder andere met de Whoa. Daarvoor is deze wet ook geschreven: in de kern levensvatbare ondernemingen niet liquideren. Dat een bedrijf schulden heeft betekent niet dat je het uit de roulatie moet nemen." Wel moet worden voorkomen dat de

Whoa, net als de pre-pack, wordt misbruikt. Met die regeling kon het personeel te gemakkelijk op straat worden gezet en kon de aandeelhouder te makkelijk het bedrijf uit faillissement kopen. In de Whoa zit nog te veel de mogelijkheid dat aandeelhouders de procedure door een beroep op hun vorderingen en zekerheden naar hun hand zetten. "Dat moet je met een wetaanpassing vóór zijn. Aandeelhouders mogen niet de baas zijn in insolventie. Het systeem moet transparanter. Dan zijn we er bijna.”

BEDRIJFSWAARDERING

Nog één belangrijke horde te nemen. Insolventiejuristen zijn al toegroeid naar ondernemingsrechtjuristen, nu moeten ze financieel beter worden onderlegd. In De Weijs' visie – als de juridische aanspraak samenvalt met de economische waarde van de aanspraak – moeten juristen echt aan de bak om bedrijfswaardering beter in de vingers te krijgen. Dat gaat verder dan balanslezen, en het is

PHILIPS
SpeechLive

Verbeter teamwork nu met Philips Speechlive workflow.

Samenwerken waar en wanneer je wilt, zelfs na Corona. Ook zet SpeechLive dictaten het meest efficiënt en nauwkeurig om in tekst.

Vraag nu vrijblijvend een test aan!

Ateq
INTERNATIONAL

Nu verkrijgbaar bij:
Ateq International BV

T: 040-2350077

www.speechlive.cloud/nl

sementswet, dan moet je ook kennis hebben van de financiële kant van bedrijfsvoering.”

EXPORTPRODUCT

Terug naar de *sharks*, die inmiddels een hele insolventie-industrie hebben opgetuigd. Nu de Brexit een feit is, gaat de positie van Londen als *restructuring hub* deels verloren. “Londen werd de *bankruptcy brothel* van Europa genoemd. Wie gaat dat overnemen? Voor Nederland is het een kans om in dat gat te springen. De seinen staan op groen: we zijn geografisch goed gepositioneerd, we beschikken over talenkennis, de kwaliteit en betrouwbaarheid van de rechterlijke macht staan zeer hoog aangeschreven en we hebben uitstekende insolventie-professionals.”

Net als Engeland voor ons deed, gaan we dan het Nederlandse insolventierecht exporteren, door insolvente bedrijven te importeren. Als insolvente bedrijven hier naartoe komen (voor de herstructurering), dan wordt het Nederlandse insolventierecht steeds belangrijker in Europa. Een dergelijke ontwikkeling stelt hoge eisen aan ons recht. “Om die hub te worden moeten landen concurreren op kwaliteit van de professie en het rechtsstelsel, niet op net wat soepelere regels voor aandeelhouders of andere zekerheidsgerechtigden. We moeten geen softe en al te aantrekkelijke regels creëren voor juist de sterkste partijen.”

VERGANKELIJKHEID

Dat de Whoa ten doel heeft bedrijven overeind te houden is niet eenvoudig te rijmen met wat De Weijs heeft opgedaan als Japanse wijsheid. Hij wijst op een van de esthetische uitgangspunten van het boeddhisme: schoonheid ligt ook in de vergankelijkheid, in het Japans: *wabisabi*. “Wij accepteren die vergankelijkheid steeds minder. We willen redden wat er te redden valt. Dat het einde oefening kan zijn voor een bedrijf gaat er vaak maar moeilijk in. Daar tegenover staat een boeddhistische invalshoek: er is geen eeuwigheid. Er is verval, er is teloorgang. Het is goed dat we de Whoa hebben, vooral in tijden van corona. De nieuwe kunst wordt dan te onderscheiden tussen levensvatbare bedrijven en bedrijven die zijn ingehaald door de tijd.” •

onvoldoende om daarvoor externe deskundigen in te huren. “Mensen uit de corporate finance-hoek hebben er belang bij dat zo moeilijk mogelijk te maken. Die vluchten in complexiteit, ze moeten ook een boterham verdienen. Wij moeten als juristen niet toestaan dat we de bedrijfswaardering als een black

box voor waar aannemen. We moeten begrijpen wat zij doen.” Deze omslag moet volgens De Weijs worden gemaakt: van positief (insolventie)recht naar corporate finance. “Wil je de insolventiewereld en de *power play* daarin snappen, dan heb je niet genoeg aan het Burgerlijk Wetboek en de Faillis-

**“DAT HET EINDE OEFENING KAN ZIJN VOOR EEN
BEDRIJF GAAT ER VAAK MAAR MOEILIK IN”**

Word meester in de cijfers.

"In toenemende mate is het van belang dat juristen weten om te gaan met kwantitatieve data."

Prof.dr. Philip Hans Franses
Hoogleraar toegepaste econometrie

Meld u nu aan voor de nieuwe cursus
'Kwantitatief inzicht voor juristen'.

6 cursUSDagen op vrijdagmiddag,
vanaf 3 september t/m 15 oktober 2021.

eur.nl/esl-executive-education

Meisje, waarom?

Na het teruglezen van het recente arrest over de treinkaping bij De Punt in 1977, had ik te doen met de 22-jarige treinkaapster Hansina Uktolseja. Terwijl ik een blanke Hollander ben, vreedzaam, hekel aan terreur. Gijzelaars zijn onschuldig. Doodgeschoten kapers niet.

door Jurjen Boersma

'De Punt' was de kaping van een stoptrein in Drenthe met ruim vijftig passagiers door negen gewapende Zuid-Molukse jongeren. De kaping werd na drie weken vruchteloos onderhandelen door een militaire actie beëindigd. Twee passagiers en zes van de negen kapers vonden daarbij de dood.

Hansina is juist *niet* onmenselijk. Keurige tandartsassistente, verliefd op een van de andere daders. Niet gewapend, toen ze stierf. Was al zwaargewond door mitrailleurvuur. Ligt op de grond als ze wordt doodgeschoten door twee mariniers. Was dat echt nodig? Dit *meisje*?

Dus ik snap wel waarom de familie naar de rechter stapte. Het is heel goed dat vonnis (ECLI:NL:RBDHA:2018:8895) en arrest (ECLI:NL:GHDHA:2021:950) alles wat er is gebeurd zo minutieus analyseren, met alle argumenten en tegenargumenten. Juridisch vakwerk. Het plaatst de oude kale feiten terug in het handelingsperspectief van de marinier die in een donkere, in rookwolken gehulde coupé in een gekke snelkookpan een beslissing over leven en dood moet nemen. En raar kan reageren. Bot. Nu hebben haar nabestaanden en die van een andere treinkaper wel een nogal rooskleurig perspectief op het doel van de gijzeling. De groep had hun gijzelaars eigenlijk geen haar willen krenken, denken ze. Het hof denkt daar anders over, en noemt als voorbeeld dat tenminste

HET VAKWERK IN BEIDE UITSPRAKEN IS DAT DE GANG VAN ZAKEN BIJNA STAP VOOR STAP WORDT BESCHREVEN

een van de overlevende kapers op de mariniers schoot tijdens de bestorming. De rechters weerleggen bovendien een complottheorie in de aanklacht tegen de Staat. Twee jaar voor De Punt kaapten Molukkers een trein bij Wijster en schoten de machinist en twee onschuldige passagiers dood voordat ze zich overgaven. Die drie moorden moesten door de mariniers op deze nieuwe groep treinkaapers worden gewroken, stellen de nabestaanden. Eigenlijk zeggen ze dat er een heimelijke overheidsinstructie tot standrechtelijke executie was.

Daar blijkt niks van, is het oordeel. Wel is het logisch dat de ervaring met de eerste treinkaping maakte dat er minder geduld was met de volgende treinkaping. Tegelijk constateren de rechters dat het doel was: 'bevrijden.' *Arresteren* was secundair. Het aanvalsplan was om de treincompartimenten waar treinkaapers zaten, met pantserdoorborende munitie door mitrailleursschutters en precisieschutters onder kruisvuur te nemen. Daarmee accepteerde het kabinet dat waarschijnlijk alle kapers in die compartimenten zouden worden gedood.

Er is een officiële gefilmde reconstructie. Daaruit blijkt dat de meeste kapers inderdaad al bij aanvang van de bestorming zwaargewond of dood waren. Het vakwerk in de beide uitspraken is dat rechters daarbij bijna stap voor stap beschrijven hoe de mariniers zich door de trein bewogen, wie waarop schoot en wat ze dachten. Argumenten, tegenargumenten en forensisch-technisch en ballistisch bewijs staan fantastisch analytisch in een raamwerk.

Is kaper 1 met een genadeschot afgemaakt? Het hof analyseert allerlei technische scenario's. Is kaper 1 van binnenuit of van buitenaf geraakt? Waarom zit er een schroeiplek op zijn lichaam en komt dat omdat hij van dichtbij terwijl

hij zwaargewond was door marinier 5B is geëxecuteerd? Was hij al dood? Heeft hij nog bewogen voordat de marinier schoot?

Idem voor kaper 2, Hansina. Is er op de aanstormende mariniers gevuurd? Had ze iets in haar handen? Kon marinier 5B dat zien? Hoe donker was het in de bewuste coupé?

OPRECHTE OVERTUIGING

Uiteindelijk oordeelt de rechter in beide instanties dat gezien de chaotische en bedreigende situatie het doodschieten niet 'zonder noodzaak' was. In beide situaties waren de mariniers in de oprechte overtuiging dat ze op bedreigende silhouetten schoten.

Vierenveertig jaar later lijken Hansina's dood en eigenlijk ieders dood in deze 'strijd' zo onnoemelijk tragisch. Een 22-jarig naïef meisje is naar de hemel gegaan, samen met wat leeftijdgenoten en twee gijzelaars. Voor welk doel? Was haar doodschieten niet zonder noodzaak maar haar sterven wel? Heeft de actie meer opgeleverd dan een kapotgeschoten trein? •

VEEL STEUN VOOR NOODKREET RECHTER VAN WATERSCHOOT

Het interview met rechter Nathalie van Waterschoot (rechtbank Amsterdam) in het vorige nummer van *Mr.* heeft veel losgemaakt. Haar beklemmende relaas over haar ervaringen met de jeugdbescherming en de familierechtspraak sloeg in kringen van juristen, jeugdhulpverleners en gedupeerde ouders in als een bom.

door Peter Louwerse foto Chantal Ariëns

Tienduizenden mensen bekeken het artikel op Mr. Online, en de mailbak van Mr. stroomde vol met reacties. Nathalie van Waterschoot plaatste op 4 mei op haar LinkedIn-pagina een link naar het artikel en trok daarmee in zes weken ruim 70.000 geïnteresseerden.

“Dat sterkt me in mijn beslissing om me publiekelijk uit te spreken over dit belangrijke onderwerp”, zegt Van Waterschoot nu. Ze vindt het hoopvol dat er door velen positief is gereageerd. “Dat luidt hopelijk het begin in van de benodigde veranderingen in het systeem van jeugdbescherming en familierecht.”

Van Waterschoot krijgt veel steunbetuigingen, onder meer van collega-rechters, advocaten, officieren van justitie, rechtswetenschappers en bedrijfsjuristen. Voormalig Nationaal Ombudsman Alex Bren-

ninkmeijer schrijft: “Een belangrijke stap, Nathalie. Dat vraagt moed en verdient erkenning en waardering.” Hoogleraar rechtspleging Philip Langbroek (Universiteit Utrecht) meent: “Er is veel dat verbeterd kan worden. Ik hoop dat je gehoor vindt bij je collega-rechters.”

BUIKPIJNZAKEN

In het interview vertelt Van Waterschoot dat ze betrokken raakte in conflicten over omgang en gezag. “Acht jaar werden de kinderen vermalen in een systeem dat hen weinig bescherming bood. We werden door drang en dwang vervreemd van onszelf en van elkaar.”

Een van haar voornaamste bezwaren is dat overheidsinstanties conflicten over gezag en omgang vaak *framen* als ‘ruziende of vechtscheidende ouders’ waardoor situaties van fysiek of geestelijk geweld jegens kinderen of (ex)partnergeweld onvoldoende worden onderzocht. Daardoor wordt geen hulp geboden aan kinderen die daarmee te maken hebben. Ze heeft ook kritiek op de gebrekkige waarheidsvinding en gegevensverwerking binnen de jeugdbescherming.

Namens de Rechtspraak reageerde kinderrechtster Susanne Tempel (rechtbank Zeeland-West-Brabant) op 10 mei op Mr. Online. Ze noemde zaken over gezag en omgang “buikpijnzaken” omdat ze zo complex zijn. Over de gebrekkige waarheidsvinding zei Tempel: “Het lastige is dat het meestal niet om objectieve feiten gaat, maar om emoties, belevingen en herinneringen.” Tempel zegt ook dat de Rechtspraak al volop reflecteert op zaken van kinderen en ouders die in

Mariëlle Bruning (Universiteit Leiden)

de knel komen met gezag en omgang. Van Waterschoot noemt de reactie van Tempel “ongelukkig”, en dat heeft ze binnen de Rechtspraak ook laten weten. “Er wordt in de Rechtspraak natuurlijk intern gereflecteerd maar ik pleit voor een reflectieprogramma waarbij ook externen worden betrokken, zoals de Raad van State doet. We moeten als rechters beducht zijn voor onze blinde vlekken en op *confirmation bias*. Daarvoor hebben we reflectie met mensen van buiten onze organisatie nodig.”

Zaken hoeven volgens Van Waterschoot niet zo complex te zijn als er een deugdelijk meldsysteem is en bij het begin al goed deskundig onderzoek wordt gedaan. “Verder zijn emoties en tegengestelde visies nou eenmaal inherent aan rechtszaken. Die komen ook bijna altijd voor in geschillen die ik als bestuursrechter krijg voorgelegd. Ook kun je als rechter een deskundige inschakelen om

Susanne Tempel (Rechtspraak)

onderzoek te doen, zoals een arts of klinisch psycholoog.” Van Waterschoot vervolgt: “Maar wat nu vooral belangrijk is, is luisteren naar de verhalen van mensen, zodat zij zich gehoord weten. Dat blijkt uit de vele honderden dankbare reacties van burgers op mijn LinkedIn-pagina.”

DE STEM VAN KINDEREN

Hoogleraar jeugdrecht Mariëlle Bruning (Universiteit Leiden) kwam op 12 mei aan het woord op Mr. Online. Voor Bruning is het essentieel om de stem van de kinderen serieus te nemen als de ouders onenigheid hebben over omgang en gezag. “Je hebt heel veel deskundigheid nodig om die stem goed te horen.” Ze zegt dat daarom de Raad voor de Kinderbescherming meer universitair geschoolde pedagogen en psychologen moet inschakelen.

“Aan haar betoog zie je hoe belangrijk het is meer hoogopgeleide deskundigen te betrekken en in rechterlijke procedures te benoemen”, meent Van Waterschoot. Ze verwijst ook naar de bevindingen en opvattingen van hoogleraar forensische psychologie Corine de Ruiter (Universiteit van Maastricht), die veel nationaal en rechtsvergelijkend onderzoek heeft gedaan naar conflictscheidingen. De Ruiter pleit voor een complete hervorming van het systeem van jeugdrecht en -bescherming. Haar visie, kortweg: haal alle instanties weg en formeer bij de rechtbanken een team van gedragswetenschappers dat uitzoekt wat de oorzaak is van het conflict. De rechtbank moet volgens De Ruiter leidend zijn. Die werkwijze is volgens haar effectiever en goedkoper.

Mee eens, zegt Van Waterschoot. Ze put inspiratie uit het Family Justice Initiative dat wordt toegepast in de Verenigde Staten en dat veel overeenkomsten vertoont met de voorstellen van de onderzoeksgroep uit Maastricht. “Het zorgt ervoor dat conflicten tussen ouders en kwesties van huiselijk geweld als geestelijk en fysiek geweld eerst in korte tijd worden onderzocht. Dat gebeurt onder regie van een ervaren familierechter en, waar nodig, met externe deskundigen als gedragswetenschappers en klinisch psychologen. In veel zaken leidt dit voor kinderen en ouders op korte termijn tot effectieve oplossingen. Kinderen die

Mr.

ik en mijn cliënt
Ronald Klarus
(Yspeert
advocaten)
35

recensent
Frank van Ardenne
(Van Ardenne &
Crinice le Roy)
55

WWW.MR-ONLINE.NL • JAARGANG 17 • NUMMER 2 • MEI 2021

EMPIRISTEN IN HET RECHT
steeds meer in opkomst

RECRUITMENT
overstappen in coronatijd

DIERENRECHT
rechtsgebied
vol emoties

Nathalie van Waterschoot (rechtbank Amsterdam)

Zelf klem in de raderen van de rechtspraak

kwetsbaar zijn en hun families hebben bij een dergelijk systeem het meeste baat.”

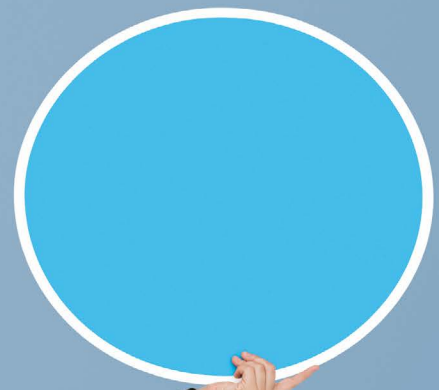
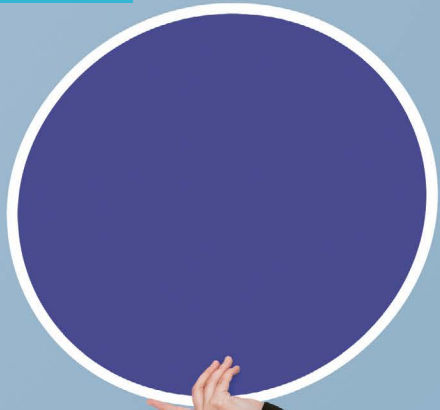
POSITIEVE GELUIDEN

Hoe nu verder? Van Waterschoot, die te gast was in het radioprogramma *Spraakmakers* (Radio 1) en de talkshow *Humberto* (RTL4), zegt dat de vele reacties haar hebben gesterkt om door te gaan met haar missie. “Ik zal me ervoor blijven inzetten om de knelpunten in de

jeugdbescherming en de familierechtspraak bij de staatsmachten bespreekbaar te maken.”

De eerste signalen zijn gunstig. Binnen de Rechtspraak zijn er positieve geluiden. Verder heeft ze binnenkort ook gesprekken met het ministerie van Justitie en Veiligheid, landelijke en lokale politici en enkele betrokken overheidsorganisaties. Ze hoopt dat die contacten bijdragen aan de noodzakelijke systeemverbeteringen voor kinderen en hun ouders. •

“ZAKEN HOEVEN NIET COMPLEX TE ZIJN ALS JE
IN HET BEGIN AL GOED ONDERZOEK DOET”

JURIST, DURF LOS TE LATEN

Juristen werken vooral casuïstisch, reactief en kwalitatief. Dat zijn ze zo gewend. Maar nu ze tegenwoordig ook aan juridisch risicomanagement moeten doen, zijn andere vaardigheden nodig. Daarover beschikken ze maar mondjesmaat. “Juristen kunnen niet goed kwantificeren.”

door **Michel Knapen** beeld **Depositphotos/Rawpixel**

Het is de klassieke taak van de jurist: identificeren en beheersen van risico's. Contracten bekijken, nagaan of een bedrijf voldoet aan de regelgeving.

Maar de afgelopen decennia zijn er steeds meer verplichtingen voor grote organisaties gekomen om aan 'risicomanagement' te doen. Zo moet vaak in het jaarverslag worden gerapporteerd wat de (organisatiebrede) risico's zijn of een systematiek worden opgetuigd om die risico's te identificeren, te beheersen en te voorzien van voldoende financiële dekking. Kunnen klassieke juristen dat wel?

PRIORITEITEN

Volgens docent risicomanagement Robert 't Hart (Universiteit Twente, eigenaar Naris GRC software) zijn juristen 'risicotecnisch' goed ingesteld: ze denken aan datgene wat kan misgaan en leggen dat goed vast in contracten. “Met risicomanagement kun je laten zien dat bepaalde risico's groot zijn en extra aandacht vragen, en dat andere risico's wel meevallen. De kracht van risicomanagement is het stellen van prioriteiten. Ik zie wel een cultuurclash: de risk manager besteedt aandacht aan de grote risico's en durft kleine risico's los te laten, terwijl de jurist vaak alles wil vastleggen. Die laatste streeft perfectie na, terwijl hij beter kan kiezen, en dus loslaten.” De *risk appetite* van de gemiddelde jurist kan wel wat omhoog, denkt 't Hart. Risi-

comanagement is voor velen iets nieuws, het valt buiten hun comfortzone.

Dat concludeert ook Ivar Timmer, die onderzocht hoe juridisch risicomanagement beter kan worden georganiseerd. Begin maart promoveerde hij aan de Vrije Universiteit op een proefschrift waarin aan de orde komt hoe het 'moderne' juridische risicomanagement zich verhoudt tot de meer klassieke taken van juristen. Die verbinding tussen het klassieke en nieuwe wordt maar beperkt gelegd, ontdekte Timmer, wat hij een 'gemiste kans' kans noemt. “Juristen worden niet systematisch meegenomen in besluitvorming van organisaties, juist omdat ze onvoldoende aanhaken bij risicomanagement. Het juridisch risicomanagement is nog niet volwassen. Juristen zouden de afdeling risicomanagement moeten opzoeken, de afdeling risicomanagement moet juristen opzoeken. Nu zijn het twee gescheiden silo's. Waar er twee tekortschieten hebben er twee schuld.”

BREDERE KIJK

Hans Albers, director Legal Management Consulting bij Deloitte Legal, herkent dat beeld. Ook hij weet uit ervaring dat bedrijfsjuristen ondernemingsrisico's

vooral casuïstisch benaderen. Met uitzondering van bepaalde financiële instellingen, die moeten wettelijk gezien een register bijhouden van alle integriteitsrisico's, juist om het publiek te beschermen. In de private sector ontbreekt die plicht, daar zijn de risico's voor rekening van de aandeelhouders en werknemers. “Daar kijken juristen puur naar de juridische risico's, een enkele keer ook naar de financiële risico's of kans op handhaving of boetes – als er in het contract zaken staan die wettelijk niet mogen, zoals wanneer dataverwerking in strijd is met privacywetten. Maar een bredere kijk dan sec het juridische begint wel steeds meer aandachtspunt te worden.”

IN DE KINDERSCHOENEN

Toch constateert onderzoeker Timmer dat het juridisch risicomanagement verre van optimaal functioneert. Juristen werken te reactief, ze komen pas in actie als de brand is uitgebroken. “Bij correct risicomanagement moeten ze proactief en preventief leren werken. Dat wordt al jaren geroepen, maar komt maar niet van de grond. Risicomanagement is daarbij een heel goed voertuig. Je scant dan periodiek en systematisch de orga-

“DE RISK APPETITE VAN DE GEMIDDELDE JURIST KAN WEL WAT OMHOOG”

nisatie: waar zijn de risico's en zetten we op die gebieden voldoende juridische expertise in? Nu is het toch vaak dat juristen hun specialisatie hebben en doen wat ze nuttig vinden. Er is fors winst te boeken als juridische afdelingen meer gebruik maken van methoden van risicomanagement.”

Ook uit Timmers onderzoek blijkt dat het juridisch risicomanagement bij banken het verst is ontwikkeld, vanwege de zware wettelijke verplichtingen. “Afdelingen compliance, operationeel risicomanagement en juridisch praten met elkaar. Maar ook daar valt nog veel te winnen bij betere afstemming.” Het juridisch risicomanagement bij gemeenten en bedrijven staat nog in de kinderschoenen, en bij non-profitorganisaties zit het nog in de ‘embryonale fase’.

KWANTIFICEREN

Net als Albers wijst Timmer op de casuïstiek, waar juristen goed in zijn maar wat onvoldoende is voor een effici-

ent risicomanagement. “Als je een casus behandelt, moet je eigenlijk bedenken: hoe vaak komt zo iets voor? Dan moet je kwantificeren en dat kunnen juristen niet goed. Ook moeten ze inschatten welke risico's daarmee zijn gemoeid. Hoe groot is die kans en hoe erg zijn de gevolgen? Wat betekent dit voor de hele organisatie? Klassieke juristen werken casuïstisch en kwalitatief. Doen ze aan risicomanagement dan werken ze systematisch, procesmatig en kwantitatief. Dat verschil moet worden overbrugd. Daarvoor moeten juristen eerst leren wat risicomanagement is en welke methoden en instrumenten nodig zijn.”

Ook 't Hart constateert dat juristen te weinig worden betrokken bij het organi-

satiebrede risicomanagement. “In de financiële verslaglegging moeten ook risico's staan. Risicomanagement zit vaak bij de afdelingen finance en control. Hier kunnen juristen een grotere rol spelen, maar ze worden er niet bij betrokken. De gemiddelde jurist kan, omdat deze doorgaans sociaal vaardig is, een goede spin in het web zijn.”

Dat dit onvoldoende gebeurt – hoewel het probleem allang bestaat – komt volgens 't Hart door de hoeveelheid werk die juristen moeten verstouwen. “De hele omgeving is juridisch: contracten moeten op orde zijn, wet- en regelgeving neemt toe, er spelen altijd geschillen.” Toch zouden juristen – desnoods na een uitbreiding van de juridische afdeling – moeten leren strategisch te denken,

“JURISTEN WERKEN TE REACTIEF, ZE KOMEN PAS IN ACTIE ALS DE BRAND AL IS UITGEBROKEN”

infense ADVOCATEN

Wij zijn Infense advocaten. Een hecht team, bestaande uit elf advocaten. Infense is een gerenommeerd nichekantoor. Wij zijn uitsluitend actief op het vlak van aanbestedingsrecht, bouwrecht en project- en gebiedsontwikkeling. Specialisten met ambitie, in de top van ons vakgebied, voor de top in de markt. Voor ons staan uitblinken, plezier, teamwork en drive voorop.

Infense is gevestigd in Deventer. Een stad met een prachtige historische kern, veel gezellige cafés, exclusieve winkels, diverse theaters en allerlei restaurants. Vanuit Deventer bedienen wij cliënten door het hele land.

ONZE PRAKTIJK GROEIT en daarom zijn wij ter versterking op zoek naar een **juridisch wetenschappelijk medewerker** en een **(gevorderde) advocaat-stagiaire** of **beginnend advocaat-medewerker** gespecialiseerd in 'onze' rechtsgebieden of met de ambitie om zich daarin te verdiepen

MEER INFORMATIE EN SOLLICITEREN?

Kijk op onze website: www.infense.nl of bel Liesbeth Haverkort 0570 - 758004 of Antoine Broesterhuizen 0570 - 758001.

ROBERT 'T HART
(UNIVERSITEIT TWENTE/NARIS
GRC SOFTWARE)

IVAR TIMMER
(HOGESCHOOL VAN AMSTERDAM)

HANS ALBERS
(DELOITTE LEGAL)

“MÉÉR JURISTEN IS NIET DE OPLOSSING. JURISTEN MOETEN ANDERS LEREN DENKEN”

vindt 't Hart: “Dichter bij de business.” Bij grote bouwbedrijven stellen risk managers en juristen vaak al samen het risicoprofiel op, zo zou het moeten: een proactieve adviesrol. En kiezen. “Het is nagenoeg onmogelijk om voor honderd procent compliant aan de AVG te zijn. Wetgeving is niet meer zwart-wit, maar grijs. Dus je moet altijd risico's accepteren, zowel als jurist maar ook als gehele organisatie. Breng in kaart wat de tien grootste juridische risico's zijn en pak daar je verantwoordelijkheid, en vergeet die kleine dingen even. Focus, dát is risicomanagement.”

KOSTENPOST

Dat risicomanagement nog niet goed van de grond komt, komt volgens Timmer ook door de ‘relatief dun bezette’ juridische afdelingen. “Er is veel werk voor weinig mensen. Veel brandjes blussen, weinig tijd voor preventieve activiteiten. Dat komt ook omdat juridische afdelingen vaak worden gezien als een kostenpost. In de perceptie van de directie is zo'n afdeling duur, maar levert het niet direct wat op.” Volgens Timmer is het niet verkeerd om meer juristen aan te nemen, maar het is beter als er meer proactieve juristen komen om de risico's te managen en naar de organisatie als geheel kijken. “Dan leveren ze ook meer op.”

Wil juridisch risicomanagement goed van de grond komen, dan moet wel de interne informatievoorziening op orde zijn. “Stel: er is een probleem met een contract. Het zou mooi zijn als je met één druk op de knop kunt achterhalen welke vergelijkbare contracten er zijn met zo'n probleem. Dan pas kun je goed bedrijfsrisico's inschatten. Dan worden risicojuristen waardevoller en minder gezien als een kostenpost.”

NIET MEETBAAR

In de kern komt het volgens Albers van Deloitte neer op de vraag: hoe kunnen legal departments efficiënter werken? Wie niet werkt volgens processen, loopt meer risico's. Wie over veel data beschikt

kan risico's beter analyseren en dan meer gefundeerde beslissingen nemen. “Maar nog steeds zeggen veel juristen: ik doe mijn ding en dat is niet meetbaar. Die kijken te weinig over hun juridische schotten.”

De oorzaak daarvan ligt nog te vaak in opleiding en trainingen, die nog vrij traditioneel zijn. Wel ziet Albers verschuivingen: steeds vaker zit een general counsel of een hoofd juridische zaken in de raad van bestuur of daar dicht tegenaan. “Die wordt dan een bredere strategische adviseur die risico's eerder kan afvangen.”

Méér juristen is volgens Albers niet de oplossing, wel dat de huidige juristen anders leren denken. “Een jurist besteedt een groot deel van zijn tijd aan standaardwerk. Dat kun je soms automatiseren en outsourcen, de Big Four kunnen daar veel van overnemen. Dan krijgen bedrijfsjuristen meer tijd voor strategische vraagstukken, risico-inschatting en risicomanagement. Vroeger zeiden we: trek maar een blik juristen open of geef het maar aan de advocaten als het te veel wordt. Dat denken is nu wel achterhaald.” •

VAN HIPPE FEATURES NAAR RELEVANTE TOOLS

Innovatieve producten moeten het werk als jurist makkelijker en leuker maken, daarover is iedereen het wel eens. Dit toont tegelijkertijd een blinde vlek: ze worden vaak ontwikkeld voor intern gebruik door advocaten- en notaris-kantoren, terwijl techniek je ook veel dichterbij de cliënten kan brengen. En hoeveel innovatieve producten kan een organisatie eigenlijk aan?

door **Wouter Rohlof** foto's **Shutterstock/TierneyMJ**

vraagde oplossing bij ons regelt de integratie van telefoonsystemen met het praktijkmanagementsysteem. Daardoor zie je van een cliënt die belt automatisch de behandelaar en de dossierinformatie, en bovendien lekt er ook geen tijd meer weg aan de telefoon omdat de duur van het gesprek automatisch wordt geteerd en gedeclareerd. Een andere populaire oplossing registreert de tijd die aan een e-mail of correspondentie wordt besteed en koppelt dit op basis van kenmerken als het e-mailadres of het telefoonnummer, via *machine learning* dus, automatisch aan het digitale dossier.”

MOOIE STAPPEN

Harm Cammel, partner bij Voxius en operations manager voor diverse organisaties, signaleert ook dat de hype rond legal tech en legal operations begint te luwen. “De afgelopen jaren was er vooral aandacht voor de technologische kant van innovatie: het ging veelal over hotte tools en hippe technologie. Die hype begint gelukkig wat af te nemen, de aandacht gaat steeds meer naar waar ontwikkeling werkelijk moet starten: wat is waardevol voor gebruikers en hoe kunnen we de werkwijze zo gemakkelijk mogelijk maken. Ontwikkeling wordt steeds vaker gebaseerd op al langer gebruikte technologie, zodat ze goed aansluit op wat al geïntegreerd en bekend is bij medewerkers, zoals bijvoorbeeld Outlook. En de functionaliteit richt zich niet meer op hippe *features*, maar juist op wat dagelijks relevant is voor klanten of werknemers. Denk bijvoorbeeld aan het Nederlandse Transform Data dat *matter management tools* biedt die gebouwd zijn rond Microsoft-technologie. Of *contract lifecycle management*, waar-

De juridische wereld lijkt op adem te komen na jaren van ingrijpend innoveren, zo kunnen we opmaken uit de gesprekken die *Mr.* voor dit artikel voerde. Tom Jansen, marketing manager bij Lexxyn Groep, gespecialiseerd in ICT-oplossingen voor de juridische praktijk, voerde onlangs de benchmark *Digitalisering van de Advocatuur* uit. Daaruit kwam naar voren dat momenteel veel behoefte is aan ‘no-brainers’, simpele oplossingen die je werk als jurist ook een stuk eenvoudiger maken. Jansen: “De afgelopen jaren is er allereerst veel aandacht geweest voor het digitaliseren van werkzaamheden. Nu is er

de automatiseringsslag die de menselijke factor uit delen van het werk haalt. Dit kan best ingrijpend zijn: de computer neemt grote delen van het saaier werk over en het ondersteunend personeel kan zich richten op andere, uitdagendere taken. Nu we deze twee revoluties hebben gehad, merken we dat er veel behoefte is aan oplossingen die het dagelijks werk vergemakkelijken. Een veelge-

“ER IS VEEL BEHOEFTE AAN NO-BRAINERS, DIE HET WERK ALS JURIST EENVOUDIGER MAKEN”

Co-founders gezocht! Met concrete AI-knowhow werken aan juridische disruptie

Na een succesvolle pilotfase zet Baker McKenzie steviger in op Artificial Intelligence in de juridische sector. Het kantoor richt momenteel een team op dat juridische kennis combineert met data(wetenschap) en machine learning.

Baker McKenzie is al ruim vijf jaar bezig met het aanpassen van de eigen data-architectuur en heeft samen met partners en cliënten een toonaangevend innovatieprogramma gebouwd onder de naam Reinvent.

Als enige advocatenkantoor ter wereld is het een samenwerking aangegaan met SparkBeyond, een AI-platform dat internationale topbedrijven helpt met nieuwe inzichten uit gegevens te halen, nieuwe kennis te ontwikkelen en oplossingen te vinden voor hun meest urgente problemen. De samenwerking richt zich met name op AI-gedreven juridische diensten voor cliënten, het aandrijven van Baker McKenzie's pro bono sociale initiatieven en het verbeteren van interne processen.

Om het nieuwe platform zo effectief mogelijk te benutten, stelt Baker McKenzie een multidisciplinair team van elf mensen samen.

Hiervoor is het kantoor nog op zoek naar twee co-founders, die samen met Research & Development partner Ben Allgrove het nieuwe team gaan leiden.

"De functies kunnen vanuit de hele wereld worden vervuld en zijn vooral interessant voor mensen die uitgebreide ervaring hebben met het leiden van innovatietrajecten," vertelt Amsterdam managing partner Corinne Schot. "De co-founders krijgen toegang tot geavanceerde technologie en een toegewijd team van datawetenschappers, -architecten, -analisten en projectmanagers. Dit team, dat onderdeel is van ons innovatieve Reinventprogramma, komt middenin de organisatie te staan en we kijken erg uit naar de volgende stappen."

bakermckenzie.com/careers

Harm Cammel (Voxius)

bij digitaal ondertekenen via een tool als DocuSign gaat. Er zijn genoeg voorbeelden van volwassen en toegankelijke technologie waarmee je de werkwijze al flink kunt verbeteren. Ook worden mooie stappen gemaakt in het intuïtief en gebruikersvriendelijk maken van tools; je ziet dat bijvoorbeeld aan de steeds beter ontwikkelde designs en interfaces. Dit draagt allemaal bij aan het werkelijke doel: werknemers of klanten comfortabele hulpmiddelen bieden waarmee ze gemakkelijk mee uit de voeten kunnen zodat de dienstverlening beter, efficiënter en plezieriger wordt.”

LOGISTIEKE ROMPSLOMP

Ebbo Haantjes, director Legal Services bij Sdu, denkt ook dat de meerwaarde van een programma grotendeels afhangt van de mate waarin het kan communiceren met andere tools. Zijn team ontwikkelde Notaflow, dat notariële modellen aanbiedt en kan worden gekoppeld aan de automatiseringssystemen van notarissen. Haantjes: “Geen gedoe meer met het copy-pasten van data om contracten en aktes op te stellen, de modellen worden automatisch ingevuld met behulp van het informatiesysteem van de notaris. Het grote gemak voor de gebruiker is dat je al je programma’s uiteindelijk op één plek geïntegreerd kunt gebruiken. Vergelijk het met het succes van bol.com: daar kun je ook alles op één plek kopen.”

Om dat doel te bereiken, moet het notariaat op bepaalde vlakken zeker nog stappen maken. Haantjes: “Tot op de dag van

“ER WORDEN MOOIE STAPPEN GEMAAKT IN HET GEBRUIKERSVRIENDELIJK MAKEN VAN TOOLS”

vandaag werken kantoren nog met papieren aandeelhoudersregisters. Er zijn typemachines om de registers in te vullen en bij fouten wordt het register gecorrigeerd met behulp van – wie kent het nog?

–Tipp-Ex. Het papieren register wordt bewaard op het kantoor van de vennootschap. En als je dat als notaris nodig hebt, weet de vennootschap helaas vaak niet meer waar het ligt. Daarnaast is het een logistieke rompslomp om dit register steeds per post of koerier heen en weer te sturen als het nodig is, zeker als het register in het buitenland wordt bewaard.”

Sdu heeft vorig jaar Evidend overgenomen, dat het aandeelhoudersregister voortaan online bijhoudt. Het geeft een up-to-date overzicht van alle informatie van het register en welke handelingen nog moeten worden verricht; de gegevens zijn uiteraard altijd te raadplegen. Bovendien liggen ze beveiligd opgeslagen in de cloud. Haantjes: “Het voordeel is tweeledig. De notaris hoeft minder administratieve handelingen (laten) te verrichten en kan zich focussen op wat werkelijk waarde heeft voor de cliënt, namelijk het juridische advies. Cliënten laten betalen voor manuele handelingen die beter en sneller kunnen worden geleverd door techniek, daar kun je wat mij betreft echt niet meer mee aankomen.

Ebbo Haantjes (Sdu)

men. Daarnaast kan de cliënt de data uit het register nu ook hergebruiken in andere systemen, bijvoorbeeld voor entity management of corporate house-keeping.”

De actualiteit geeft tools zoals Evidend ook een duwtje in de rug: vanaf 1 augustus 2021 gaan er Europese regels gelden die het verplicht stellen om volledig digitaal een bv te kunnen oprichten. Er zijn wel nog onduidelijkheden over hoe de randvoorwaarden met betrekking tot de digitale handtekening en de digitale identificatie eruit zullen komen te zien.

HANDTEKENING OP KANTOOR

Een soortgelijke ontwikkeling zie je uiteraard ook in de advocatuur, waar het digitaal ondertekenen van bijvoorbeeld onderhandse overeenkomsten een vlucht begint te nemen. Jansen: “De cliënt is gebaat bij dergelijke disrupties. Het volledig digitaal oprichten van een bv of ondertekenen van een overeenkomst zal de rekening zeker omlaag gaan brengen, al zal niemand er al een bedrag aan durven te hangen. Maar je zult altijd cliënten houden die van het starten van hun bedrijf of ondertekenen van een belangrijk contract een officieel moment willen maken met een handtekening op kantoor bij de notaris of advocaat. Deze keuzemogelijkheid juich ik zeker toe.”

JARGONVRIJ PLATFORM

Laura Kistemaker is ook van mening dat technologie je veel dichterbij de wensen van de eindgebruiker kan brengen. Met die gedachte in het achterhoofd heeft zij, samen met Kaspar Scheltema, het platform Uitelkaar.nl ontwikkeld. Hiermee kunnen stellen door middel van een combinatie van online en offline hun scheiding regelen. Kistemaker: “Techniek biedt enorme kansen, maar het meeste geld zit toch bij de grotere advocaten- en notaris-kantoren, die producten ontwikkelen of

- DE AVONTUREN - VAN LAWYERBOT LYNN

Een lawyerbot is allang geen stripverhaal meer. Contracten reviewen is standaardwerk, en dat is precies waar computers goed in zijn. De lawyerbots van Lynn Legal nemen u graag werk uit handen: een geheimhoudingscontract of verwerkersovereenkomst is binnen een minuut gecontroleerd op standaardpunten, waarna u de belangrijke zaken kunt overnemen.

lynn legal

Probeer nu 3 maanden kosteloos!
Ga naar: lynnlegal.nl/proberen
Of neem contact met ons op
via telefoonnummer: 020 229 3345

Laura Kistemaker (Uitelkaar.nl)

laten ontwikkelen voor intern gebruik. Er zijn maar weinig producten die echt puur voor de klant zijn gemaakt. Wij redeneerden: als we nu eens een gebruikerstool kunnen ontwikkelen die is gericht op het lastige en emotionele traject van scheidingen.” Lachend: “Dan hebben we maar meteen de hardste noot weten te kraken. We hebben bij het ontwerp het scheidingsproces eerst stapje voor stapje uiteengerafeld en dienen die stappen nu op in een gebruikersvriendelijk en jargonvrij platform. Het grote voordeel is dat de echtparen zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, en dat vanaf hun eigen bank of keukentafel. Afhankelijk van hoe goed de relatie nog is, kun je het samen of juist (meer) individueel aanpakken. Er is echter altijd de snel reagerende case-manager die continu ter beschikking staat om uitleg te geven, problemen op te lossen of zo nodig te de-escaleren. Uit enquêtes krijgen we altijd terug dat dat erg wordt gewaardeerd. Daarnaast is er natuurlijk altijd nog een advocaat, die meekijkt als reviewer en desgewenst op enig moment toch een grotere rol kan pakken, maar alleen als partijen er zelf niet uitkomen.” Een scheiding regelen via het platform bestaat grofweg uit drie stappen. Allereerst is er een uitgebreide intake, waarmee duidelijk wordt hoe de partners in de scheiding staan en wat er moet worden geregeld. Vervolgens gaan ze in hun eigen tempo in vijftien stappen via de interface aan de slag, met de casemanager op de achtergrond. De laatste stap is

“WE MOETEN ECHT MEER DOEN MET DE DATA DIE WE BEZITTEN, DAT IS EEN GOUDMIJN”

het accorderen van alle gesuggereerde afspraken met uiteindelijk de advocaat. Daarbij geeft de tool de progressie aan, maar ook op welke vlakken beide partners het eens zijn met elkaar en op welke vlakken niet. Kistemaker: “De partners gaan een dialoog met elkaar aan die bij uitstek online erg goed is te structureren. Daar zien we veel kansen. Heel recentelijk zijn we met een proef gestart om te bekijken of we een soortgelijke dialoog ook kunnen inzetten bij bezwaarschriftenprocedures. We hopen zo met technologie de menselijke maat te kunnen ondersteunen bij dit soort conflicten, in plaats van dat de burger het gevoel heeft als eenling tegen een robot te praten.”

BLINDE VLEK

Tom Jansen vindt ook dat de juridische wereld de komende jaren met name moet investeren in externe systemen. “De cliëntportalen zijn af en toe nog de blinde vlek van kantoren. Met een goede externe interface maak je echter heel veel cliënten blij: je biedt overzicht en kweekt vertrouwen door het gevoel van eigenaarschap van het dossier ook bij hen neer te leggen. Het is zonde dat nog maar een relatief kleine groep kantoren dit onderdeel goed op orde heeft.”

Tom Jansen (Lexxyn Groep)

Ook intern staat er de komende jaren nog genoeg op het programma voor kantoren.

LEREN CODEREN

Je leest weleens dat advocaten moeten leren coderen. “Maar dat is onzin”, volgens Harm Cammel. “In ieder team heb je wel iemand nodig met belangstelling voor operating modellen, werkprocessen of technologie om verbeteringen in de dienstverlening te bedenken en implementeren. Maar slechts een enkeling hoeft daadwerkelijk met IT-ontwikkeling aan de slag. Veruit de meeste advocaten en juristen hoeven alleen maar open te staan voor dergelijke verbeteringen. Het goed ontwikkelen en combineren van mensen en competenties wordt daarmee wel steeds belangrijker. We moeten bewuster stilstaan bij de vraag wat voor soort combinatie van mensen en vaardigheden je nodig hebt om een goed team of goede dienstverlener te zijn. Overigens ook een mooie ontwikkeling voor juristen, want ze krijgen steeds meer keuze aan groeimogelijkheden.”

VERBORGEN GOUDMIJN

Ebbo Haantjes ziet steeds meer producten op de markt verschijnen die met behulp van *artificial intelligence* (AI) slimme zoekopdrachten kunnen uitvoeren. “We hebben al goede algoritmes, maar door het geringe verspreidingsgebied van de Nederlandse taal duurt de ontwikkeling relatief lang. AI moet bijvoorbeeld worden getraind in de manier waarop Nederlandse jurisprudentie wordt geschreven. Als je nu informatie zoekt ben je voortdurend aan het doorklikken, maar dat wordt steeds meer een researchsysteem. Je geeft aan welke casus je moet oplossen en de tool geeft als antwoord een samenhangend overzicht van wat erover is geschreven. We moeten echt meer doen met de data die we bezitten. Dit is wat mij betreft een gigantische verborgen goudmijn.” •

Niche bemiddelaar
voor juristen & advocaten

Voor een mooie vervolgstap met perspectief

Meer weten of een keer vrijblijvend sparren? Een (digitale) afspraak is snel gemaakt.

Willem Gentenaar

Partner T&P Legal 06 12 97 68 93 w.gentenaar@tplegal.nl www.tplegal.nl

Laat je informeren en
inspireren door onze
Kennispartners

Bekijk ze op mr-online.nl/kennispartners

DEALMAKERS

door **Michiel Rohlof**

DEAL

FrieslandCampina verkoopt Nutrifeed, de diervoedingsactiviteiten, aan Denkvit. Beide bedrijven gaan tevens een overeenkomst aan voor de levering van zogeheten zuivelbijstromen aan de diervoedingsindustrie.

PARTIJ 1

Denkvit (Erik Buys)

ADVISEURS

AKD (Carlos Pita Cao, David Molenaar), De Jong & Laan Accountants en belastingadviseurs

PARTIJ 2

FrieslandCampina (Herman Ermens)

ADVISEURS

Florent (Pieter van Uchelen, Lidewei Lankreijer, Amber van der Spek)

DEAL

Investment bank Investec neemt een aanzienlijk minderheidsbelang in de M&A-specialist Capitalmind teneinde zijn internationale M&A-capaciteit op te schroeven. Eerder gingen beide partijen al een partnership aan.

PARTIJ 1

Investec Bank plc (Charles Barlow)

ADVISEURS

Bird & Bird (Clive Hopewell, Richard Bloomfield, Charlotte Hart, Michiel Wurfbain, René Rieter, Nikita Gommeren, Musa Dinc, Gildas Louvel, Pierre Lagresle, Kai Kerger, Johanna Schindler)

PARTIJ 2

Capitalmind (Ervin Schellenberg, Michel Degryck, Jan Willem Jonkman)

ADVISEURS

Treble Legal (Freek Haerkens)

DEAL

Blinklane Consulting, een Nederlands adviesbureau, heeft Verdonck, Klooster & Associates (VKA), een in Nederland gevestigd strategisch IT-adviesbureau, overgenomen. Blinklane wordt gesteund door Auctus Capital Partners, een Duitse participatiemaatschappij.

PARTIJ 1

Blinklane Consulting

ADVISEURS

deBrij (Gaston Freijser, Susanne van Dijkum), TIC Advisory (Ralph Hoogerhuis, Barend Pieter van Kooten)

PARTIJ 2

Verdonck, Klooster & Associates

ADVISEURS

AKD (Carlos Pita Cao, Pieter Huys, David Molenaar, Anton Akimov, Valéry Schaap, Casper Schnepfer, Maud Plattel), Atlas (Frederik Mulder, Anne Lotte van Rij)

DEAL

Aareon, leverancier van ERP-software voor de Europese vastgoedsector, neemt branchegenoot Briqvest en de dochtervennootschappen onder de naam Twinq over.

PARTIJ 1

Aareon AG (Manfred Alflen, Jeroen Kuiper)

ADVISEURS

Boels Zanders Advocaten (Roald Subnel, Madelène Leurs, Milou Seegers, Marie-Louise Kneepkens, Mareine Callemeijn, Sharinne Ibrahim, Monique Schreurs, Mike Smeets)

PARTIJ 2

Twinq (Vincent van Someren), Nedvest Capital, Kolibri Nederland BV

ADVISEURS

Nedvest Capital (Stijn Schaatsbergen, Dirk Warmerdam, Willemijn Karsten, Jurriën Duijker, Maarten van der Vlist), Elements Legal (Ralph Mulken, Nikita Cherkosov), Grant Thornton (Wilfred van der Lee, Alex Refec, Adam Azulai, Jurgen van Hattum, Victor Kloosterman)

DEAL

Uitvaartorganisatie DELA neemt voor ongeveer 350 miljoen branchegenoot Yarden over. In 2019 hadden beide bedrijven al de intentie voor een overname, omdat Yarden in financiële problemen verkeerde. De plannen van destijds werden door de rechter afgekeurd. Door de overname nu krijgt coöperatie DELA er een groot aantal uitvaartcentra en crematoria bij.

PARTIJ 1

Dela

ADVISEURS

Linklaters (Jan Willem de Boer, Jaap Geleijns, Oscar Tuin, Yenny Mak, Charlotte van Oranje, Maxim van Vessem, Jos van Boeijen, Bas Jennen, Leonard van den Ende)

PARTIJ 2

Yarden Holding

ADVISEURS

Wijn & Stael (Abbas Ali Hyder, Alex Zijlstra, Koen Rutten, Stefan Holterman), Asperghis & Co

PARTIJ 3

Vereniging Yarden (99% aandeelhouder Yarden)

ADVISEURS

Houthoff (Willem de Nijs Bik, Philip van der Eijk, Erik Teiggeler)

Wilt u een deal melden? Mail aan deals@mr-magazine.nl

Wil jij een nieuwe uitdaging?

Kom ons team versterken!

Bijna afgestudeerd en klaar om de uitdaging aan te gaan?

Bij Nysingh kom je terecht in een sectie waarin je direct wordt opgenomen in het team. Waar je zelfstandig te werk kunt gaan, maar weet dat er een team aan experts achter je staat en je ondersteunt waar nodig. Wil jij dit ook? Kijk dan voor onze vacatures en stage-mogelijkheden op www.werkenbijnysingh.nl

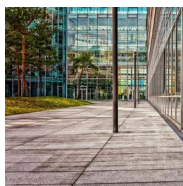
www.werkenbijnysingh.nl

Bij Nysingh zijn we professioneel en gedreven. We combineren een groot enthousiasme voor ons vak met een brede horizon. We zijn vakinhoudelijk sterk en volgen de ontwikkelingen in de verschillende branches en sectoren op de voet. Daarnaast zijn we nuchter, collegiaal, hechten veel waarde aan een informele sfeer en een goede balans tussen werk en privé. Bovendien vinden we het belangrijk dat je bij ons kunt blijven ontwikkelen, zowel op professioneel als op persoonlijk vlak.

 nysingh
advocaten en notarissen

landelijk
register van
gerechtelijke
deskundigen

*vakkennis
én juridische kennis
samengebracht*

Het LRGD is hét register van gerechtelijke deskundigen: experts op vele vakgebieden met een gerichte juridische opleiding.

www.lrgd.nl

*Voorkeursregister voor
de Maritieme Kamer en
de Onteigeningskamers*

大成 DENTONS

TEN CATE VERKOOPT GEOSYNTHETICS

Koninklijke Ten Cate verkoopt het Hengelose bedrijfsonderdeel Geosynthetics aan het Canadese Solmax. TenCate Geosynthetics, ooit opgericht als Nicolon, produceert speciale doeken die worden gebruikt voor onder andere dijversterking en versterking van wegen. Caisse de dépôt et placement du Québec (CDPO) en Fonds de solidarité FTQ investeren mee in de transactie.

Adviseurs Solmax (Jean-Louis Vangeluwe, Jacques Côté): Jones Day (Floris Pierik, Maarten de Boorder), Barclays

Adviseurs Koninklijke Ten Cate (Wally Moore), Gilde Buy Out Partners: Clifford Chance (Hans Beerlage, Rona Nisar, Femke Buijs, Jorrit Sijl, Rick Tania, Folko de Vries, Michiel Sunderman, Pascal Borsjé, Floris van de Bult, Marije Senne, Sanne Blankestijn, Frans Muller, Jurre Jurriëns, Jaap Tempelman, Sophie Wijdeveld, Matthew Warner, Jeff Berman, Benjamin Sibbett, Paul Koppel, Wijnanda Rutten, Herman Steenvoort, Esther S. Pyon, Celine Vermeulen, Liesbeth Buiters, Lotte de Bruin, Joris Dortmans), William Blair

Floris Pierik, Jones Day: “Koninklijke Ten Cate is in 2016 van de beurs gehaald door haar huidige

aandeelhouders Gilde Buy Out Partners, Parcom en Capital-A. Sindsdien is de onderneming verdeeld in een aantal divisies, waaronder TenCate Geosynthetics. Dat is een wereldwijde speler met negen productiefaciliteiten in zes landen: de Verenigde Staten, China, Oostenrijk, Frankrijk, Maleisië en Nederland, met een hoofdkantoor in de Verenigde Staten. Naast Solmax waren er – denken we – ook andere Noord-Amerikaanse, strategische of private equity bidders in het spel. Om deze reden en de aard van de activiteiten van TenCate Geosynthetics werd het verkoopproces deels vanuit Amerika aangestuurd en werkten financiële en juridische adviseurs van beide kanten met gecombineerde Noord-Amerikaanse en Nederlandse teams. De dynamiek in Noord-Amerikaanse en Europese controlled auction transacties is niet geheel hetzelfde en de transactiedocumentatie in een Europees biedingsproces is op een aantal punten wezenlijk anders.

Het was interessant om, samen met Barclays, Solmax te adviseren over de verschillen en de verwachtingen aan de kant van TenCate en haar aandeelhouders, om tijdig een zo volledig en competitief mogelijk bod neer te leggen dat aan de verwachtingen van verkoper en zijn aandeelhouders zou voldoen. De bereidheid van onze cliënt zich aan te passen aan

de lokale gebruiken was bijzonder. Wat het proces verder bijzonder maakte is dat er door een groot multidisciplinair team in zeer hoog tempo due diligence is gedaan in een groot aantal landen.

Zowel met Solmax als met CDPO heeft Jones Day een bestaande relatie. Eerder adviseerden wij Solmax ook al inzake de acquisitie van GSE Environmental. Hier mochten wij op voortborduren.

Een bijzonder moment was het moment waarop cliënt werd geïnformeerd dat zij waren geselecteerd als koper. Vanwege het tijdsverschil had dit bericht ons iets eerder bereikt, althans hadden wij het bericht iets eerder geregistreerd. Cliënt was buitengewoon verheugd met het nieuws en dat maakt ons werk natuurlijk erg leuk om te doen. In deze transactie hebben we zeer prettig samengewerkt met de Canadese en Nederlandse teams van Barclays en de adviseurs van verkoper Clifford Chance en William Blair. Die goede samenwerking maakte het mogelijk binnen zeer korte tijd te komen tot het bereikte resultaat.”

Floris Pierik

NEDERLANDS GELD NAAR TURKSE VERVOERDER

LudgatEmobility, een Nederlandse investeringsmaatschappij, neemt een minderheidsbelang in BEDEO, een Turkse/UK producent van elektrische busjes en goederenvervoerswagens.

Adviseurs LudgatEmobility: Orange Clover (Pien van Veersen, Marcel van den Nieuwenhuijzen, Sierd Spithoven, Zohra Zahir, Sjoella Jacoba), BDO (Koo van der Kemp), PAE (Kerim Pelister, Yafes Ones)

Pien van Veersen, Orange Clover: “Het oprichten van het investeringsfonds LudgatEmobility vond tegelijkertijd plaats met de investering van het fonds in Bedeo. Het managen van twee transacties in één was natuurlijk een uitdaging, maar maakte de dynamiek van deze investering wel heel bijzonder en leuk. De investering vond bovendien plaats in meerdere tranches, waardoor wij in een half jaar tijd drie closings hadden. Een extra bijzonderheid was dat tijdens deze transactie Bedeo bezig was om een groot nieuw contract met PSA (Peugeot SA) te sluiten. Dat is gelukt, waardoor de transactie in een stroomversnelling kwam en de investering nog

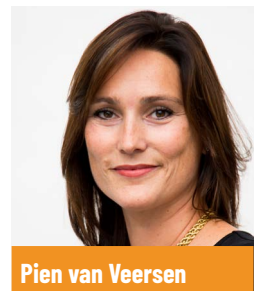
harder nodig was om de voor dat contract benodigde investeringen te kunnen doen.

Onze toegevoegde waarde lag er met name in dat wij – als boutique kantoor – beschikken over de verschillende specialismen die het mogelijk maakten om de gecombineerde transactie onder één dak uit te voeren. Het feit dat Bedeo Turks is met ook een vestiging in de UK, dat zijn oprichter ook Turks is en het bedrijf tot nu toe werd gehouden door de oprichter en zijn familieleden maakte deze transactie ook leuk. De investering voorziet in een systeem om uiteindelijk een Nederlandse topholding te creëren boven de Bedeo-groep, om op die manier een exit voor LudgatEmobility efficiënter te structuren (en de target aantrekkelijker te maken voor internationale investeerders). In het kader van dat systeem zijn natuurlijk de verschillende rechtssystemen uitvoerig besproken, met name het Turkse versus het Nederlandse of het Engelse systeem. Betrouwbaarheid en kundigheid van rechters is daarbij een onderwerp geweest.

Het bijzonderste moment was de laatste closing, in april. Inmiddels kenden wij het trucje wel en waren

wij bekend met alle formaliteiten die komen kijken bij een uitgifte van aandelen in een Turkse vennootschap. Dat werkt nogal anders dan wij in Nederland gewend zijn. Vooral de samenwerking met PAE

en de teams bij LudgatEmobility en Bedeo maakten het een harmonieuze en vrolijke aangelegenheid. De markt voor elektrisch vervoer is absoluut booming. Je ziet dat producenten op dit gebied als paddenstoelen uit de grond schieten en dat de waarderingen al vrij snel relatief hoog zijn. Dat komt door het vertrouwen van de markt in deze sector. Dan ontkom je er niet aan dat er op enig moment een consolidatieslag zal volgen. Op dit moment is het vooral interessant voor venture capital, maar zodra de cashflow van dit soort bedrijven op orde is – het is nu nog heel veel investeren – zal private equity snel om de hoek komen kijken, is mijn verwachting.”

Pien van Veersen

SCHMIDT OPTIEK

THE OPTICAL SOCIETY SINCE 1866

LET'S MEET AT

WESTFIELD MALL

OF THE NETHERLANDS

Cartier

DITA

TOM FORD

GUCCI

CHANEL

THOM BROWNE.
NEW YORK

JACQUES MARIÉ MAGE
LOS ANGELES

BARTON PERREIRA

SERENGETI®
THE MOST ADVANCED EYEWEAR

CELINE

Persol

CHROME HEARTS

Chloé

SCHMIDTOPTIEK.NL

© SCHMIDTOPTIEK

070 240 0500

KANTOOR MET (DAG)LICHT EN UITZICHT

Na ruim 200 jaar vertrok De Kempener Advocaten (opgericht in 1816) uit de Arnhemse binnenstad. Het nieuwe onderkomen in Arnhem-Zuid is kleiner qua oppervlakte, maar voelt ruimer.

tekst & foto's **Chris van Houts**

BEREIKBAAR EN PROFESSIONEEL

“Waarom we van bijna 2000 vierkante meters naar 1275 vierkante meter zijn teruggegaan, en dan ook nog weg uit hartje Arnhem, waar we tweehonderd jaar zaten...?” Els Koot, kantoordirecteur bij De Kempnaer Advocaten weet het precies: “Het kantoor op de Weerdjesstraat was te groot en niet meer van deze tijd – we hadden bijvoorbeeld een grote hal, niet constant in gebruik zijnde spreekkamers, blinde muren en verschillende formaten kamers verspreid over drie etages. Verder merkten we dat de dynamiek van de binnenstad veranderde, mede door corona. En dan de digitalisering: doordat we meer online werken, hoeft niet iedereen op kantoor te zijn. Bij de cliënt op bezoek gaan, beviel ook goed: men is vaak trots op z'n eigen

bedrijf en wil het graag laten zien.” Rijnpoort voldeed aan het programma van eisen: bereikbaarheid, faciliteiten (er is een uitstekend restaurant en er zijn flexibel te huren vergaderruimtes), werken op één verdieping, (dag)licht en uitzicht, professionele uitstraling, zakelijke omgeving. Koot: “Ondanks dat we nu over minder vierkante meters beschikken voelt het toch ruimer, bijvoorbeeld dankzij de glazen wanden, ook tussen de kantoren. We hebben één vergaderruimte voor overleggen met meer dan vier mensen. Advocaten ontvangen bezoek op hun eigen kamer. Dat was wel even wennen: een tafel met dossiers kan dus niet meer. Maar dat werkt goed voor onze clean-desk policy!”

GOENE 'SCHILDERIJEN'

Op de anderhalve vleugel die de Kempe-

naer in het gebouw huurt hebben advocaten elk een eigen ruime kamer, allemaal even groot. De kamerindeling ging ‘in volgorde briefpapier’. Er zijn flexplekken voor studenten, stagiairs en voor toekomstige groei.

De Kempnaer onderhoudt goede contacten met Arnhemse kunstenaars, wat onder meer te zien is aan de foto's van Louise te Poele en het akoestisch behang van Hanneke van de Pol. “We doen regelmatig iets voor ontwerpers, en dan doen zij iets terug. Of omgekeerd”, vertelt Koot.

Aan de wand hangen groene ‘schilderijen’, goed voor de luchtvochtigheid en de sfeer. Koot: “We wilden wel groen, maar liever geen planten in potten op de vloerbedekking of vensterbank, het moest ook weer niet te veel een huiskamer worden!” •

DE KEMPENAER ADVOCATEN

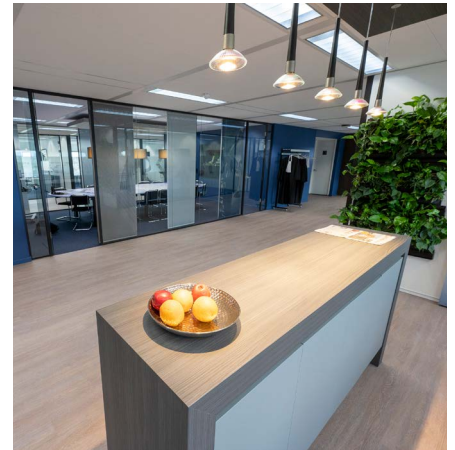
LOCATIE: Groningensingel 1 ('Rijnpoort') in Arnhem

SINDS: februari 2021

PERSONEEL: 20 advocaten (onder wie 8 partners), 3 juridisch medewerkers, 15 ondersteunend medewerkers

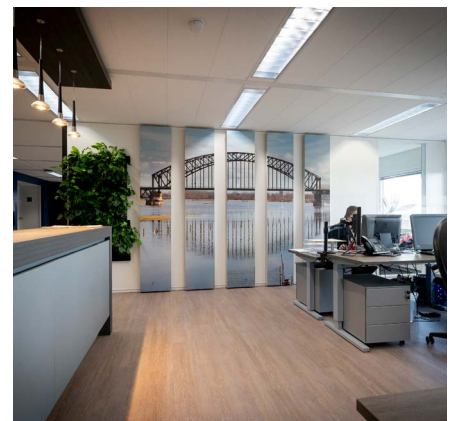
RECHTSGEBIEDEN: onder meer arbeidsrecht, bestuursrecht, bouwrecht, faillissementsrecht, familierecht, ondernemingsrecht en strafrecht

SECTOREN: wonen & bouw, zorg & welzijn, kunst & cultuur, German Desk, International sports law desk

Els Koot

"WE WILDEN WEL GROEN, MAAR HET MOEST OOK NIET TE VEEL EEN HUISKAMER WORDEN"

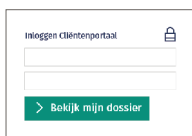

Realiseer meer declarabele uren als advocatenkantoor.

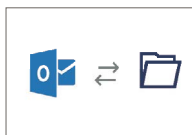
Ontdek de 3 redenen waarom al meer dan 20.000 advocaten & juristen in Europa werken met Kleos:

- **Alles-in-1 software voor uw advocatenkantoor.**
Dossierbeheer, tijdschrijven, facturatie en boekhouding in één.

- **Cliëntenportaal**
Communiceer sneller met cliënten via het online cliëntenportaal, beveiligd conform NOvA richtlijnen.

- **E-mailintegratie Outlook**
Sla mailcorrespondentie automatisch op in dossiers

Probeer Kleos nu 3 maanden gratis en vrijblijvend.

Ga naar www.wolterskluwer.nl/kleos om uw proefperiode aan te vragen.

Linklaters is nog lang niet klaar met groeien

Linklaters groeit hard. Heel hard. En daar is het kantoor voorlopig nog niet klaar mee. Jong ambitieus talent is dan ook meer dan welkom. De toptalenten Mariken van Esch (Corporate/M&A), Bo Ra Hoebeke (Dispute Resolution), Marleen Wessel (Corporate/Notariaat) en Menno Baks (Capital Markets) stroomden ook jong binnen, en zijn nog altijd superblij en trots dat ze onderdeel zijn van dit unieke kantoor. Want uniek, dat is Linklaters zeker.

Mariken, recent tot partner benoemd, en Bo Ra, Marleen en Menno - die alle drie onlangs tot counsel benoemd zijn - zijn het samen roerend eens: Linklaters is *the place to be*.

De kracht van de Linklaters-cultuur

“Bij Linklaters mag je zijn wie je bent”, trapt Mariken af. Toen ze acht jaar geleden bij de Corporate/M&A-praktijk van Linklaters begon, voelde ze zich meteen op haar gemak. “Je voelt de diversiteit en inclusiviteit door alles heen. Er is geen hokjescultuur, geen hiërarchie. Je kunt zaken heel makkelijk bespreekbaar maken, met iedereen, ongeacht het niveau.” Marleen, die drie jaar geleden bij de notariële ondernemingsrechtpraktijk van Linklaters begon, herkent dit helemaal. “Diversiteit & inclusiviteit zit in ons DNA. Het is hier geen hype maar oprecht. Vanuit de top, dwars door de hele organisatie heen.”

De sfeer die ze beschrijven, is niet alleen tekenend voor het Amsterdamse kantoor. Menno heeft met zijn elf jaar ervaring binnen de Capital Markets-praktijk van Linklaters al heel wat andere Linklaters-kantoren gezien. “Waar je ook komt, overal voelt het vertrouwd. Dat komt vooral omdat we allemaal uit hetzelfde hout gesneden zijn: hard werkend, slim, én we accepteren van elkaar hoe we zijn.” “Onze diversiteit maakt ons sterk”, benadrukt Marleen. “Verschillende achtergronden betekent verschillende blikken. We vullen elkaar perfect aan.”

V.l.n.r.: Marleen Wessel (counsel), Menno Baks (counsel), Bo Ra Hoebeke (counsel) en Mariken van Esch (partner)

The place to be

Het internationale karakter heeft op alle vier een grote aantrekkingskracht. Voor Bo Ra, die sinds twee jaar bij de afdeling Dispute Resolution werkt, speelt extra mee dat Linklaters een van de weinige Nederlandse kantoren is met een hecht Global Arbitration Team met een focus ook op Amsterdam. En dat is volgens Bo Ra niet het enige punt waaruit blijkt dat Linklaters de internationale samenwerking heel goed inzet. “Wij hebben met elkaar voortdurend onze blik vooruit en zijn gefocust op signalen waar we iets mee moeten. Neem bijvoorbeeld het *hot topic Business and Human Rights* en de invloed daarvan op supply-chainregulering; verspreid over verschillende kantoren en vanuit verschillende vakgroepen werd daarover binnen Linklaters al zeer geruime tijd serieus op ingezet.”

“Innovatie is een van onze kernwaarden”, licht Menno toe. “En dat zie je terug in onze techniek, maar ook in hoe we werken, de adviezen die we geven. We halen heel veel plezier uit het bedenken van nieuwe dingen. Zo hadden we kort vóór corona besloten ons kantoor in te richten op *agile working*. Compleet met *state of the art* laptops en de automatisering van standaard documentatie. Uiteraard niet vanwege corona, want we hebben geen glazen bol, maar puur omdat we klaar willen zijn voor de toekomst, voor de nieuwe generatie.”

Dat uit zich ook in het trainingsaanbod. “We investeren bij Linklaters flink in opleiden”, vertelt Mariken. “Op vaktechnisch gebied, maar ook op zaken als soft skills. In trainingen maar ook middels coaching op de werkvloer. Juniors worden vanaf dag 1 bij het ‘echte’ werk betrokken.” Een heel slimme zet, vindt ook Bo Ra. “Door te investeren in innovatie en trainingen kunnen we ons werk met nog meer diepgang doen. Voeg daar diversiteit & inclusiviteit, de drang naar kwaliteit, de aandacht voor *well-being* en natuurlijk de *down-to-earth* cultuur van Linklaters aan toe, en je begrijpt waarom Linklaters *the place to be* is voor jonge, ambitieuze mensen.” •

Benieuwd naar de mogelijkheden? Ga naar careers.linklaters.com.

WERKEN IN TWEE OF MEER JURISDICTIES

'DURF BUITEN DE GRENZEN TE DENKEN'

Het recht internationaliseert, juristen ook. Waar lopen buitenlandse advocaten tegenaan nu ze in Nederland werken? Of een Nederlandse advocaat die ook is ingeschreven bij een buitenlandse balie? *Mr.* sprak een paar van hen. "Ik had moeite met de Nederlandse directheid."

door **Michel Knapen** foto **Depositphotos/Andrey Popov**

RECHTSVERGELIJKING

Adam Kiolle heeft weer andere ervaringen. Hij is geboren in Brisbane (Queensland), studeerde daar Australisch recht en werd in 2016 *Lawyer of the Supreme Court of Queensland*. Daar werkte hij op een nichekantoor dat vooral grensoverschrijdende zaken deed, met een focus op Nieuw-Caledonië, Frans-Polynesië en andere eilanden in de buurt. Hij kreeg de smaak te pakken voor andere rechtsstelsels en rechtsvergelijking, en zocht naar een jurisdictie waar hij als buitenlandse advocaat kon werken. “Dat is niet vanzelfsprekend”, zegt Kiolle. “In Australië is juridisch werk voorbehouden aan in Australië ingeschreven advocaten.” Min of meer bij toeval werd het Nederland (“ik was hier een keer op vakantie geweest”) en omdat de Nederlandse advocatuur ‘minder streng’ is gereguleerd, bleef Kiolle hier. “Zonder lokale toelating kan ik hier m’n vak uitoefenen, heel bijzonder.” Hij studeerde nog enige tijd in Groningen en zit inmiddels vijf jaar bij het Amsterdamse advocatenkantoor Blenheim, als *foreign lawyer* – niet ingeschreven bij de Orde. Het grootste deel van zijn praktijk betreft Nederlands recht, maar Australisch recht neemt snel toe. “Dat is ons *unique selling point*: we adviseren Nederlandse partijen in de Nederlandse taal over Australische aangelegenheden. Cliënten stellen dat erg op prijs.”

DIRECTHEID

De Italiaanse advocate Wylia Parente verloor al snel nadat ze in Nederland bij een advocatenkantoor was begonnen haar inschrijving in haar geboorteland. Ze studeerde in Florence en liep stage bij een klein advocatenkantoor voordat ze zich kon inschrijven als *avvocato* bij de Italiaanse Orde van Advocaten. De liefde bracht haar naar Nederland. Hier ging ze aan de slag bij Bierens Incasso Advocaten, waar toen mensen uit tien verschillende landen werkten. Omdat Parente in loondienst kwam, werd zij er door de Italiaanse Orde op gewezen dat advocaten onafhankelijk moeten zijn en

De gemiddelde Nederlandse advocaat heeft genoeg aan één inschrijving, slechts enkelen mogen zich ook *Rechtsanwalt*, *avvocato* of *solicitor* noemen.

Het is voor advocaten niet altijd aantrekkelijk om elders ook ingeschreven te staan, zegt Murk Muller, tevens Rechtsanwalt te Berlijn. Het is zijn persoonlijke ervaring en die van andere ‘dubbele’ advocaten, verenigd in de Dutch Business Lawyers Abroad: de Nederlandse Orde houdt er maar weinig rekening mee dat zij in het buitenland kantoor houden. “Intervisie, de permanente opleiding – probeer dat maar eens goed bij te houden als je in Brazilië of

China zit. Vanuit Duitsland is dat nog net te doen. Maar vanwege die rigide regels zijn er genoeg die alleen advocaat in het buitenland blijven en de Nederlandse toga aan de kapstok hangen.” De regels die het Nederlandse advocaten in het buitenland bemoeilijken, worden in de Duitse *Anwaltskammer* niet gehanteerd, weet Muller. “In Nederland is dat doorgeslagen.”

“VANWEGE DE RIGIDE REGELS HANGT MENIGEN DE NEDERLANDSE TOGA AAN DE KAPSTOK”

dus niet in dienstbetrekking kunnen opereren. Omdat dit wel het geval was moest zij zich uitschrijven bij de Italiaanse Orde. “Ik had geen zin om een constructie op te zetten om als zzp’er in plaats van in loondienst aan de slag te gaan – als dat al mogelijk was.” Zij heeft zich dan ook nooit bij de Nederlandse Orde ingeschreven.

Werken in Nederland betekende voor Parente vooral: aanpassen. Op het kantoor was de voertaal Nederlands. Hoewel zij de Nederlandse taal goed beheerst, begreep ze de Nederlandse directheid niet altijd. “Om in een Nederlandse omgeving te kunnen werken – en advocatenkantoren werken daar toch echt – moet je aanpassingsvermogen hebben. In Nederland is het verhoudingsgewijs betrekkelijk makkelijk om dingen zwart-wit te maken, wat met procedures in het buitenland, zeker in Italië, niet het geval is. Bij Nederlandse advocaten ontbrak nog wel eens begrip daarvoor.”

“IK WIJS CLIËNTEN EROP DAT EEN PROCEDURE IN ITALIË ZO MAAR TIEN JAAR KAN DUREN”

TRIPARTITE PROCEDURE

Murk Muller heeft zijn draai in Berlijn gevonden, na 25 jaar als Rechtsanwalt. Daar werkt hij meestal voor Nederlandse cliënten met projecten of geschillen in Duitsland, op de terreinen transport, handel en industrie. In Duitsland geldt een strikte *Anwaltszwang*, procederen bij het *Landgericht* moet met een Rechtsanwalt.

Het Duitse procesrecht en de Duitse rechtspraak is hij gaan waarderen: transparanter en sneller dan in Nederland. “Ze zijn daar verder met de digitalisering. De snelheid komt ook door de tripartite procedure waarin de rechter goed samenwerkt met de advocaten van beide partijen.” In Duitsland leest de

rechter eerst zelf de dagvaarding voordat hij deze laat betekenen en naar de gedaagde stuurt. Na een maand of zes vindt de mondelinge behandeling plaats en doorgaans volgt direct de uitspraak. “Ook opmerkelijk: de rechter kan de advocaat bellen en andersom, over praktische zaken om de procedure efficiënt te laten verlopen. Tijdens de mondelinge behandeling vertelt de rechter eerst hoe hij de zaak ziet, op basis van de processtukken. Is dat gunstig voor jouw cliënt, dan kun je beter je mond houden. Anders moet je praten als brugman.” Dat Muller in Duitsland is terechtgekomen is geen toeval. Midden jaren tachtig, tijdens militaire dienst, leerde hij Russisch. Daarna wilde hij een kantoor

Is uw oude verzekeringskantoor u ontgroeid?

Groeide uw verzekeringskantoor zo groot, dat goede service voor u verleden tijd is? Of wilt u uw polissen toetsen aan de eisen van de moderne tijd? Ron Borgdorff is meer dan 25 jaar het vertrouwde adres voor advocaten, notarissen en vrijgevestigde juristen. **Ouderwetse service, altijd bereikbaar en mét persoonlijke aandacht.**

RON BORGdorFF

VAN BOETZELAERLAAN 24H • 3828 NS HOOGLAND • TEL. 033-20 35 000 • INFO@RONBORGdorFF.NL • WWW.RONBORGdorFF.NL

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA: • BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID
• CYBERRISKS- EN DATALEKKEN • ARBEIDSONGESCHIKTHEID • VERZUIM • INVENTARIS

Murk Muller (Murk Muller Advocaten)

opzetten in Praag. Na twee jaar bij Derks Star Busmann in Berlijn besloot hij daar voor zichzelf te beginnen.

BEROEPSAANSPRAKELIJKHEID

Inmiddels heeft Adam Kiolle zijn unique selling point weten aan te scherpen: sinds maart 2021 is hij ook *barrister* en *solicitor* in Nieuw-Zeeland. Het *common law* systeem van Australië wijkt maar weinig af van dat van 'buurland' Nieuw-Zeeland. Studenten Australische recht krijgen ook Nieuw-Zeelands recht mee. "Inschrijving in Nieuw-Zeeland is vrij makkelijk als je al een Australische toelating hebt", zegt Kiolle in perfect Nederlands. "Een aanvullende opleiding is niet nodig." Hij is beëdigd bij – natuurlijk – de rechtbank Blenheim, een stad in het noorden van het Zuidereiland.

Adam Kiolle (Blenheim)

Die inschrijving had een verzekerings-technische reden. "We hadden de afgelopen jaren enkele zaken met Nieuw-Zeelands aspecten. Maar echt adviseren daarover mocht niet: de beroepsaansprakelijkheidsverzekering geldt alleen voor werk naar buitenlands recht mits uitgevoerd door een advocaat die in die jurisdictie is toegelaten. Daarom was het verstandig dat ik ook Nieuw-Zeelands advocaat werd." Daar procederen zal hij overigens niet doen: de reis is veel te duur en cliënten zullen dat niet willen betalen. Hij ziet die positie vooral als een keurmerk: cliënten weten dat ze met een geaccrediteerde deskundige te maken hebben.

Nu staat hij Nederlandse cliënten bij die in Australië en Nieuw-Zeeland zaken doen, en andersom. "Ik kan de jurisdicties vergelijken en adviseren welk recht het beste uitpakt. Een Nederlandse advocaat die het Australische recht niet kent kiest zijn eigen recht, wat niet altijd in het belang is van de cliënt. Neem het agentuurrecht. In Nederland geldt het Europese regime waarbij de klantvergoeding voor de handelsagent bij het einde van de overeenkomst kan oplopen tot één jaar commissie. Maar dat geldt niet in Australië. Kies je voor het Nederlandse stelsel, dan is dat onnodig duur voor de Nederlandse principaal die met een Australische agent contracteert. Je kunt beter gaan voor Australisch recht, maar dan moet je dat wel beheersen."

COLLEGIALE SFEER

In Berlijn heeft Murk Muller nog een verschil geleerd met Nederland: hier staat de advocaat dicht bij de cliënt en verder af van de rechter, in Duitsland staat de advocaat dicht bij de rechter en verder af van de cliënt. "De Duitse rechter ziet je als collega, in Nederland voel ik een hiërarchie. In Duitsland los je de zaak in een collegiale sfeer op met

de advocaat van de wederpartij en de rechter, hoewel er ook wel eens ruzie is. Een cliënt die een advocaat raadpleegt krijgt het gevoel alsof hij zijn zaak bij hem moet verdedigen; een Rechtsanwalt stelt zich een beetje op als een rechter. Duitse juristen zijn de beste ter wereld maar in hun communicatie met Nederlandse cliënten gaat het meer dan eens mis, waardoor ik genoeg werk heb."

OVERAL HETZELFDE

Ook Wylia Parente heeft veel te maken met dubbele jurisdicties. Dat gaat verder dan het Italiaanse rechtssysteem 'vertalen': ook de verwachtingen die cliënten hebben van Italiaans recht moeten worden gemanaged. "Nederlanders stappen relatief gemakkelijk naar de rechter. Ik wijs erop dat een procedure in Italië zo maar tien jaar kan duren. Het mag dan wel je goed recht zijn, soms is het beter om andere oplossingen te zoeken."

Na zes jaar Bierens en een moederschapsverlof besloot Parente om de advocatuur ook in Nederland te verlaten. Nu is zij privacyjurist op het EMEA-hoofdkantoor van het Japanse Epson (printtechnologie). "Ik wilde niet meer op een advocatenkantoor werken. Voor mij was het een goede ervaring als eerste baan in Nederland. Voor buitenlandse juristen in Nederland is het op de lange termijn leuker om in een écht internationale omgeving te werken. Daar zijn ook meer kansen. Ik heb nog wel eens gesolliciteerd bij een bekend Nederlands boutiquekantoor en hoewel ik ver kwam in de procedure en ze echt geïnteresseerd waren, kozen ze voor een Nederlander. Ik snap dat, het is ook safe voor een Nederlands kantoor. Buiten de grenzen denken moet je maar durven. In Italië zou trouwens een Nederlander precies hetzelfde zijn overkomen. Zoals we in Italië zeggen: *tutto il mondo è paese*, 'het is overal hetzelfde.'" •

"IK KAN IN NEDERLAND M'N VAK UITOEFENEN ZONDER LOKALE TOELATING, HEEL BIJZONDER"

Als **Legal Counsel** altijd kunnen terugvallen op een sterk juridisch netwerk?

De Brunel Legal Counsel Community heeft als doel jou in staat te stellen je kennis, kunde en potentie optimaal te benutten. Jij zit op het juiste moment op de juiste opdracht en door een op maat afgestemd ontwikkelplan ben je altijd op de hoogte van de meest recente wet- en regelgeving. En als de interpretatie toch lastig blijkt te zijn, biedt onze community uitkomst. Een sterk en juridisch netwerk, altijd bereikbaar voor advies of om mee te sparren.

SOMS WORDT ONRECHT RECHT

Geert Corstens las het onlangs vertaalde boek *Justitia* van de Zwitserse schrijver Friedrich Dürrenmatt. "De beschouwingen over gerechtigheid zijn soms verwarrend en huiveringwekkend."

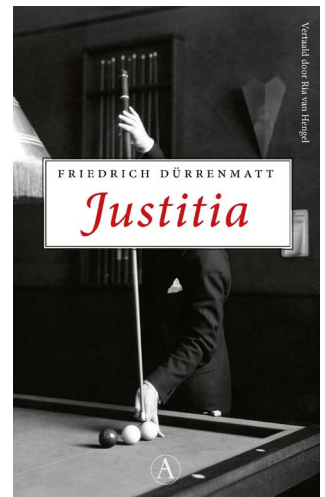
door **Geert Corstens**

E en hoogleraar Germanistiek, Adolf Winter, wordt door een zakenman doodgeschoten terwijl hij in een restaurant eet. Zijn hoofd komt terecht in het bord met een tournedos Rossini, rösti en bonen. De vermeende dader, dr. h.c. Isaak Kohler, volksvertegenwoordiger, vertrekt en laat het restaurant in verwarring achter. Hij wordt veroordeeld tot twintig jaar cel. Kohler geeft een jonge, (nog) niet succesvolle advocaat, Spät, opdracht zijn zaak opnieuw te onderzoeken vanuit de veronderstelling dat een ander de moord heeft gepleegd. Spät moet dus niet de werkelijkheid onderzoeken, die staat al vast, maar een alternatief scenario. Kohler meent ook niet dat hij onschuldig is. Spät laat zich door een grote beloning over de streep trekken. Hij doet onderzoek en concludeert dat Kohler geen normaal motief had voor de moord; het zou alleen zijn verlangen zijn geweest om te voelen hoe het is en wat er met je gebeurt als je een moord hebt gepleegd. Het rollen van de ballen van het biljartspel, het spel zelf, dat intrigeerde Kohler. "...hij had gedood om te observeren, gemoord om de wetten te onderzoeken die aan de menselijke samenleving ten grondslag liggen" (p. 69). Door Späts inspanningen wordt uiteindelijk Kohler vrijgesproken, een vrouw vermoord en pleegt een potentiële verdachte, die niet de dader is, zelfmoord. Spät heeft in dubbel opzicht de gerechtigheid verraden: door een zaak aan te nemen die het risico in zich zou dragen dat uiteindelijk een ander zou worden veroordeeld en de echte dader vrijgesproken en door daarvoor zijn oude patroon, een gevierd advocaat, bewijsstukken te geven. Volgens die patroon is een advocaat geen rechter, maar iemand die moet onderzoeken of de opgepakte persoon door justitie als schuldig of onschuldig mag worden beschouwd, of die nu schuldig was of niet. Hier heeft de

jonge advocaat door toedoen van de oude advocaat ervoor gezorgd dat een schuldige wordt vrijgesproken én een onschuldige als dader te boek wordt gesteld die daarop zelfmoord pleegt. Spät gaat dus verder dan voor de belangen van de opgepakte op te komen, hij laat een ander, onschuldig, daarvoor opknopen. Daarmee overschrijdt hij een grens.

GOEDE STILIST

De structuur van het boek is veel gecompliceerder dan zojuist weergegeven. De mismaakte dochter van een rijke fabrikantenfamilie speelt een grote rol, evenals alcohol- en seksverslaving en hoerrij. De hoofdpersoon, de verteller en de auteur lopen door elkaar heen. Het verhaal springt in de tijd naar voren en naar achter. Dat komt de leesbaarheid niet ten goede. Mooie beschrijvingen van het kantoor van Spät en die van het tuchthuis en de daar heersende sfeer, van een vervallen villa en het rijkdom uitademende huis van Kohler wisselen elkaar af. Dürrenmatt is een goede stilist. Soms lijkt het of zijn talent met hem op de loop gaat en mooie formuleringen het verhaal niet helderder maken. Het meest belangwekkend, maar ook verwarrend en soms huiveringwekkend zijn de beschouwingen over gerechtigheid. Een politiecommandant zegt op enig moment dat schurkenstreken soms humaner zijn dan correctheden. Het komt erop neer dat uiteindelijk Spät de vrijgesproken moordenaar vermoordt en vervolgens zichzelf vermoordt, althans dat wordt gesuggereerd, maar aan het slot weersproken. Het is een boeiende, niet gemakkelijk toegankelijke roman, geschreven vanuit begrip en kennis van de soms gecompliceerde menselijke ziel. Je zou eraan over kunnen houden dat wat op het eerste gezicht onrecht is, uiteindelijk toch recht kan zijn. •

Friedrich Dürrenmatt, *Justitia*, Atheneum-Polak & Van Genneep

⊕ SPANNEND, GOED GESCHREVEN
⊖ MAAR OOK VERWARREND

FOTO: CHANTAL ARIENS

GEERT CORSTENS
is oud-president
van de Hoge Raad.

Deze zomer
**meerdere
webinars**
volgen?

Volop online leren met een CPO Webinarbundel

Wilt u in de komende periode meerdere webinars volgen?

Met een CPO Webinarbundel kunt u een jaar lang volop online leren en geregeld uw kennis aanscherpen.

Webinarbundel 10 punten

- Volg webinars voor een totaal aan 10 PO-punten
- Toegang tot meer dan 100 webinars
- 12 maanden lang geldig
- € 595,- (vrijgesteld van btw).

Webinarbundel Onbeperkt

- Onbeperkt webinars volgen
- Toegang tot meer dan 100 webinars
- 12 maanden lang geldig
- € 895,- (vrijgesteld van btw).

UW VOORDELEN

- ✓ **FLEXIBEL:** VOLOP ONLINE LEREN WAAR EN WANNEER U WILT
- ✓ **VOLOP KEUZE:** MEER DAN 100 WEBINARS OP 10 RECHTSGEBIEDEN
- ✓ **GEMAKKELIJK:** 1 KEER INSCHRIJVEN, 1 VAST BEDRAG, 1 FACTUUR
- ✓ **KWALITEIT:** ONDERWIJS VAN EXPERTS
- ✓ **VOORDELIG:** SCHERP TARIEF

Meer info en aanmelden: www.cpo.nl/webinarbundel

Verder denken • Scherper zijn

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

HET NACHTKASTJE VAN

Vivien Rörsch

Cassatieadvocaat Vivien Rörsch zei in een artikel in *Mr.* over storytelling dat juristen vooral veel boeken moeten lezen; ze kunnen er hun vertel- en schrijfkunst mee verbeteren. Reden om haar te vragen welke boeken zij zelf op haar nachtkastje heeft liggen.

Mijn nachtkastje is een antiek drankkastje van mijn grootvader, die op het Haagse Lange Voorhout een boek- en wijnhandel had. Het kastje (zie foto) staat vol boeken, waarvan ik er voor deze rubriek maar drie mag kiezen. Zal ik de boeken noemen van Christiaan Alberdingk Thijm, die ook IE-advocaat is? Zijn eerste boek ging over een groot Zuidaskantoor. Zijn tweede over een juridische vakgroep. Beide situaties zijn vertrouwd terrein voor mij. Ik heb dan ook onbedaarlijk om zijn boeken moeten lachen.

Of ga ik het hebben over de boeken waaraan ik als kind mijn hart verloor: *Ronja de Roversdochter* en *Pippi Langkous*? Vrouwelijke personages met een onafhankelijke geest, die avontuur en

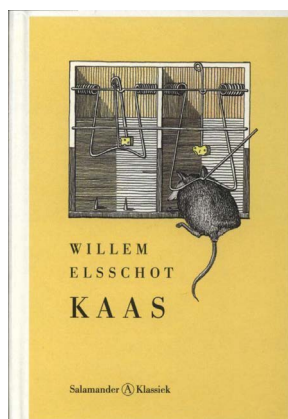
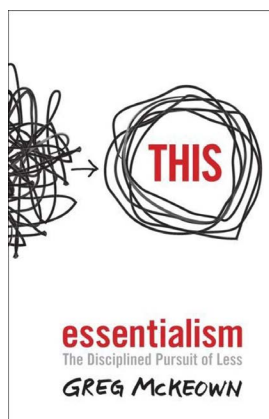
vriendschap centraal stellen. Of kies ik een schrijver uit mijn stad, Leiden? Of misschien een titel uit de etalage van Douwes, de juridische boekhandel van mijn oom?

Als er veel te kiezen valt, weet ik welk boek ik als eerste moet pakken: *Essentialism*. Op heldere wijze legt auteur Greg McKeown uit hoe je een overvloed van informatie terugbrengt naar de essentie. Een vaardigheid die een cassatieadvocaat goed van pas komt. Het boek las ik op het juiste moment in mijn leven. Na vijftien jaar De Brauw Blackstone Westbroek besloot ik een eigen cassatiekantoor op te richten. Of ik een zaak doe of niet, dat bepaal ik nu zelf. Het is geen beslissing van het bestuur. Ik heb ook niet meer de druk dat de winst elk jaar hoger moet zijn. Het boek *Essentialism*

hielp mij te begrijpen wat ik echt belangrijk vind.

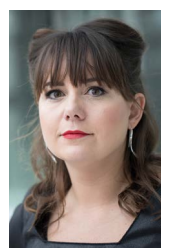
Hoe je een eigen kantoor opricht? Daarover gaat mijn tweede boek: *Kaas* van Willem Elsschot. Ik kies dit boek vanwege de onderliggende boodschap. Het draait niet om marketing, of de inrichting van je kantoor. Je kunt nog zo belangrijk doen, maar als je geen passie voelt voor wat je doet, wordt het geen succes. Het geheim van mijn kantoor is de samenwerking met andere advocaten. Ik hou ervan te werken met mensen die evenzeer genieten van hun vak.

In korte tijd is mijn kantoor in een stroomversnelling geraakt. Dat brengt mij bij het laatste boek: *Superkrachten voor je hoofd* van Wouter de Jong. Elke avond lees ik mijn zoon Adam (8 jaar) voor. Ook als ik het druk heb. Juist dan pakken we dit boek erbij. Het is humoristisch, speels en praktisch. Geen zweverige teksten, maar simpele oefeningen die zorgen voor een betere nachtrust en een opgeruimd hoofd. Een aanrader voor jong en oud. •

VIVIEN RÖRSCH

is cassatieadvocaat (LaRorsch in Leiden), hoofddocent van de cassatieopleiding (Juridisch PAO Universiteit Leiden) en de specialisatieopleiding IE & procesrecht (Martens Academie).

JAGUAR ELECTRIFIES

Een elektrische of hybride Jaguar is in de eerste plaats een Jaguar. Op weg naar een toekomst die duurzamer en verantwoord is, voldoet ons programma elektrische en Plug-in Hybrid SUV's aan al uw rijwensen. Dynamisch, luxueus en efficiënt - elk model biedt standaard Jaguar's legendarische sportauto-DNA om u een onvergelykbare rijbeleving te bieden. Ontdek de elektrische Jaguar I-PACE, de compacte E-PACE PHEV en de F-PACE PHEV performance-SUV. Financial Lease vanaf € 519 per maand*.

jaguar.nl

ALL-ELECTRIC I-PACE

NEW F-PACE PLUG-IN HYBRID

NEW E-PACE PLUG-IN HYBRID

Min./max. gecombineerd verbruik: 2,0-2,5 l/100 km, resp. 50-40 km/l (I-PACE 22,0-25,1 kWh/100 km - actieradius tot 470 km), CO₂-uitstoot resp. 0-57 g/km.
*Het zakelijke financieringsaanbod betreft een Financial Lease op een E-PACE P300e via Jaguar Financial Services, handelsnaam van FCA Capital Nederland B.V. Financieringsvoorbeeld op basis van 60 maanden, aanbetaling en slottermijn. Informeer naar de voorwaarden. Wijzigingen en fouten voorbehouden.

“Maar jij zat toch een jaar ónder mij?”

Vooropgesteld: het werkzame leven is geen wedstrijd in wie het snelst het hoogst komt. Laat staan dat je daarvoor je privéleven zou moeten opofferen. Maar je wilt je als advocaat natuurlijk wel ontwikkelen. Groeien in je vak is leuk en geeft energie. Bij DVDW werk je daarom relatief snel aan grote zaken. En dan niet aan één onderdeel ervan, maar aan de hele zaak, zodat je de vertrouwensband met cliënten kunt opbouwen die je als adviseur nodig hebt. Ook onderling is vertrouwen een hoeksteen van de cultuur. We zijn er niet op uit om elkaar te overtroeven, wel om elkaar beter te maken. En dan kan het dus zomaar gebeuren dat je carrière een vlucht neemt die niet alleen jezelf verbaast. Kijk voor meer informatie op werkenbijdvdw.nl

Ervaar het gemak van online nascholen

**Gratis
proefcursus**
t.w.v.
1, 2 of 3 PO-punten

Met een abonnement op PO-Online heeft u onbeperkt toegang tot een actueel en praktijkgericht aanbod van ruim 90 online cursussen. Hierdoor kunt u on demand en flexibel nascholen met onderwerpen die voor u interessant zijn. Kwalitatieve cursussen volgen van experts zoals mr. W.J. Ausma, mr. dr. P. Kruit en mr. dr. L.H.M. Zonnenberg? Voor advocaten die bij PO-Online nascholen is het al jaren de normaalste zaak van de wereld.

Benieuwd naar het gemak van online nascholing?

Probeer dan nu een gratis proefcursus t.w.v. 1, 2 of 3 PO-punten.

Nascholen bij PO-Online

- Vakinhoudelijk en actueel
- Vooraanstaande docenten
- Tevens toegang tot de pakketten van notarissen, accountants en fiscalisten (in totaal ruim 260 cursussen)

www.po-online.nl/gratis-cursus

PO
Online Uw goed recht